



MD-2012, Chișinău, str. V. Pârcălab nr. 46
Tel.: (+373 22) 27-75-51, fax: (+373 22) 27-74-71
e-mail: office@consiliuaudiovizual.md
http://www.audiovizual.md

MD-2012, Chisinau, V. Parcalab str., № 46
Tel: (+373 22) 27-75-51, fax: (+373 22) 27-74-71
e-mail: office@consiliuaudiovizual.md
http://www.audiovizual.md

PROCESUL-VERBAL nr. 34
al ședinței publice a Consiliului Audiovizualului
din **02 septembrie 2022, ora 11:00**

Mun. Chișinău,
Consiliul Audiovizualului,
bir. 203, Sala de ședințe

TOTAL MEMBRI AI ȘEDINȚEI :	6
TOTAL DECIZII APROBATE :	7
ANEXE:	Deciziile CA 280 - 286
PREȘEDINTA:	Liliana VIȚU-EȘANU
MEMBRI PREZENȚI:	Tatiana CRESTENCO (<i>prezentă online</i>), Orest DABIJA, Ruslan MIHALEVSCHI (<i>prezent online</i>), Eugeniu RÎBCA, Larisa TUREA
MEMBRI ABSENȚI:	Ana GONȚA
SPP:	Lilia GUȚU
SAC:	Tatiana EFTODI
SJ:	Grigore Chițanu
INVITAȚI:	Viorica MOLEA, conferențiar Universitar, dr. habilitat în filologie; Ana Butnariuc, editor-șef „Prime TV”.

ORDINEA DE ZI:

NR. CRT.	DENUMIREA CHESTIUNII	RESPONSABIL DE PREGĂTIRE	RAPORTOR
1.	Cu privire la examinarea rezultatelor monitorizării unor servicii media audiovizuale de televiziune la capitolul protejarea patrimoniului lingvistic și cultural-național – art. 19 alin. (2) din Codul serviciilor media audiovizuale, urmare a autosesizării vicepreședintei Consiliului Audiovizualului, Ana Gonța	DCSMA	Conf. univ. dr. hab. în filologie V. MOLEA V. CECAN
2.	Cu privire la examinarea rezultatelor monitorizării unor furnizori de servicii media de radiodifuziune sonoră, la capitolul respectării prevederilor art. 4 alin. (6) și (7) din Codul serviciilor media audiovizuale, urmare a autosesizării vicepreședintei Consiliului Audiovizualului, Ana Gonța	DCSMA	V. CECAN

3.	Cu privire la examinarea declarațiilor privind politica editorială pentru campania electorală la alegerile locale noi din 16 octombrie 2022	SPP	L. GUȚU
4.	Cu privire la examinarea cererii de reperfectare a licenței de emisie eliberată „General Media Group Corp.” SRL pentru serviciul media audiovizual de televiziune „Publika TV”	SPP	L. GUȚU
5.	Cu privire la examinarea cererii de reperfectare a condițiilor la autorizația de retransmisiune eliberată „TV-BOX” SRL	DACD	T. CANȚER
6.	Cu privire la modificarea Regulamentului privind conținuturile audiovizuale	SJ	Gr. CHIȚANU
7.	Cu privire la examinarea demersului Curții Constituționale nr. PCC-01/86a/340 din 04 august 2022	SJ	Gr. CHIȚANU
8.	Diverse		

L. VIȚU-EȘANU:	– Bună dimineața, bine v-am găsit într-un nou sezon, suntem deja în toamnă. Suntem 2 membri prezenți online - Ruslan Mihalevschi și Tatiana Crestenco, 4 membri - prezenți în sală. Constat caracterul deliberativ al ședinței. Cine este pentru deschiderea ședinței, rog să votăm.
AU VOTAT:	<u>PRO – (6) UNANIM</u> – L. VIȚU-EȘANU, T. CRESTENCO, O. DABIJA, R. MIHALEVSCHI, E. RÎBCA și L. TUREA.
L. VIȚU-EȘANU:	– 6 voturi – Pro. Cine este pentru aprobarea Ordinii de zi, cu următoarea modificare: să excludem subiectul nr. 4, pentru că e nevoie de o examinare ulterioară. De luni vom avea și un nou șef la licențiere. Va exista o persoană și în staff-ul CA ce se va ocupa de acest dosar. La Diverse, eu o să am propunerea de inițiere a unei monitorizări.
E. RÎBCA:	– Propun să-l excludem din Ordinea de zi, dar să-l punem în discuție la Diverse, pentru a explica care sunt pretențiile mele, spre exemplu, față de acest document.
L. VIȚU-EȘANU:	– Observațiile, să spunem. La Diverse o să aibă cineva propuneri? Eu voi avea propunerea privind inițierea unui control al activității unui furnizor. Cine este pentru aprobarea Ordinii de zi?
AU VOTAT:	<u>PRO – (6) UNANIM</u> – L. VIȚU-EȘANU, T. CRESTENCO, O. DABIJA, R. MIHALEVSCHI, E. RÎBCA și L. TUREA.
L. VIȚU-EȘANU:	– 6 voturi – Pro. Mulțumesc. Acum, o să avem un subiect în primă audiție, o premieră pentru această componentă a CA-ului. Dar dacă nu

	<p>greșesc, de la aprobarea Codului serviciilor media audiovizuale, un astfel de control, ca o procedură administrativă, nu s-a făcut? S-au mai făcut astfel de monitorizări, dar nu neapărat ca un control dispus de membrii CA. Deci, avem un control care ține de responsabilitățile culturale, de respectarea regulilor de scriere, de pronunțare a cuvintelor. Avem un prim subiect: <i>Cu privire la examinarea rezultatelor monitorizării unor servicii media audiovizuale de televiziune la capitolul protejarea patrimoniului lingvistic și cultural-național – art. 19 alin. (2) din Codul serviciilor media audiovizuale.</i> Îmi pare rău că nu este colega noastră, Aneta Gonța, cea care a venit cu această propunere și s-a autosesizat pe acest alineat din articol.</p>
--	--

ORDINEA DE ZI APROBATĂ:

NR. CRT.	DENUMIREA CHESTIUNII	RESPONSABIL DE PREGĂTIRE	RAPORTOR
1.	Cu privire la examinarea rezultatelor monitorizării unor servicii media audiovizuale de televiziune la capitolul protejarea patrimoniului lingvistic și cultural-național – art. 19 alin. (2) din Codul serviciilor media audiovizuale, urmare a autosesizării vicepreședintei Consiliului Audiovizualului, Ana Gonța	DCSMA	Conf. univ. dr. hab. în filologie V. MOLEA V. CECAN
2.	Cu privire la examinarea rezultatelor monitorizării unor furnizori de servicii media de radiodifuziune sonoră, la capitolul respectării prevederilor art. 4 alin. (6) și (7) din Codul serviciilor media audiovizuale, urmare a autosesizării vicepreședintei Consiliului Audiovizualului, Ana Gonța	DCSMA	V. CECAN
3.	Cu privire la examinarea declarațiilor privind politica editorială pentru campania electorală la alegerile locale noi din 16 octombrie 2022	SPP	L. GUȚU
4.	Cu privire la examinarea cererii de reperfectare a condițiilor la autorizația de retransmisiune eliberată „TV-BOX” SRL	DACD	T. CANȚER
5.	Cu privire la modificarea Regulamentului privind conținuturile audiovizuale	SJ	Gr. CHIȚANU
6.	Cu privire la examinarea demersului Curții Constituționale nr. PCC-01/86a/340 din 04 august 2022	SJ	Gr. CHIȚANU
7.	Diverse: Cu privire la dispunerea unui nou control referitor la activitatea serviciului media audiovizual de televiziune „Bravo TV”, în contextul prevederilor licenței de emisie	Președinta CA	L. Vițu-Eșanu

ORDINEA DE ZI:	CHESTIUNEA nr. 1 Cu privire la examinarea rezultatelor monitorizării unor servicii media audiovizuale de televiziune la capitolul protejarea patrimoniului lingvistic și cultural-național – art. 19 alin. (2) din Codul serviciilor media audiovizuale, urmare a autosesizării vicepreședintei Consiliului Audiovizualului, Ana Gonța
V. CECAN:	<p>– Conform prevederilor alin. (2) al art. 19 <i>Responsabilități culturale</i>, din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova: „Furnizorii de servicii media asigură respectarea normelor ortografice, ortoepice, morfologice și sintactice ale limbii române și ale celorlalte limbi de difuzare în cadrul programelor audiovizuale”.</p> <p>Prin urmare, în scopul verificării modului de respectare a prevederilor legale în acest sens de către furnizorii de servicii media audiovizuale aflați în jurisdicția Republicii Moldova, Consiliul Audiovizualului a stabilit în Planul de acțiuni pentru anul 2022 (Obiectivul 3, acțiunea 3.1), monitorizarea serviciilor de programe ale furnizorilor de servicii media audiovizuale la capitolul <i>protejarea patrimoniului lingvistic și cultural-național</i>.</p> <p>Totodată, la 08 iulie 2022, prin Decizia nr. 233, Consiliul Audiovizualului a dispus monitorizarea a 11 servicii media audiovizuale de televiziune la capitolul protejarea patrimoniului lingvistic și cultural-național – art. 19 alin. (2) din Codul serviciilor media audiovizuale, urmare a autosesizării vicepreședintei Consiliului Audiovizualului, Ana Gonța.</p> <p>În temeiul prevederilor art.83 alin.(2) din Codul serviciilor media audiovizuale, la 02 august 2022, Consiliul Audiovizualului a solicitat serviciilor media audiovizuale de televiziune „Moldova-1”, „Prime”, „N4”, „RTR Moldova” și „NTV Moldova”, prezentarea înregistrărilor serviciilor media audiovizuale.</p> <p>Astfel, în colaborare cu Viorica Molea, conferențiar universitar, dr. hab. în filologie, CA a supus monitorizării serviciile media audiovizuale „TV Moldova-1”, „Prime”, „N4”, „RTR Moldova” și „NTV Moldova”, iar rezultatele monitorizării, conform raportului din anexă, au atestat în cadrul serviciilor media audiovizuale multiple încălcări privind respectarea normelor ortografice, ortoepice, morfologice și sintactice ale limbii române, prevăzute de art. 19 alin. (2) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova.</p>
L. VIȚU-EȘANU:	– Vă mulțumesc mult. Am plăcerea s-o invit pe dna Viorica Molea, conferențiar universitar, doctor habilitat în filologie, să ne prezinte pe scurt principalele concluzii pe fiecare post monitorizat.
V. MOLEA, Conf. universitar:	<p>– Bună ziua. Vreau să zic că Întrucât problema încălcării noimei lingvistice trebuie să constituie o prioritate pentru toți difuzorii de informație, care propagă, astfel, limba română corectă în rândul populației, această monitorizare ar putea contribui la îmbunătățirea expresiei lingvistice din spațiul public.</p> <p>Am monitorizat, preponderent, exprimarea orală din cadrul emisiunilor (buletine de știri, programe de divertisment, talk-show-uri</p>

politice, o misiune destul de dificilă, întrucât atunci când audiezi, nu întotdeauna poți distinge diverse tipuri de inadvertențe; atenția „fuge” și îți scapă multe subtilități de exprimare.

Referindu-ne la norma lingvistică, vom aborda modul de exprimare al jurnaliștilor monitorizați tocmai din punctul de vedere al acesteia, adică, vom grupa inadvertențele, erorile atestate în conformitate cu cele cinci norme de bază ale limbii române: *fonologică, lexico-semantică, morfologică, sintagmatică sau sintactică și stilistico-funcțională.*

Postul de televiziune MOLDOVA-1

A fost monitorizat în perioada iulie – august, 2022 conform grilei propuse de Consiliul Audiovizualului. Au fost monitorizate emisiunile: *Mesager* (șapte ediții); *Bună dimineața!* (o ediție); trei programe din orele de maximă audiență (*Cine vine la noi – 1 și Ediție specială – 2* emisiuni).

I. Încălcări ale normei fonologice

1.1. Accentuare greșită:

- „... episoadele noi care apar **necesită** o complexitate mai mare a investigației...” (18.07.22, *Mesager*) – corect: **necesită**;
- „Au fost nouă **itemi** în **prima parte...**” (18.07.22, *Mesager*) – corect: **itemi**;
- „Un incendiu a izbucnit într-o pădure din sudul Londrei și **amenință** traficul și locuințele din zonă.” (20.07.22, *Mesager*) – corect: **amenință**.

1.2. Ortoepie: pronunție greșită:

- „Pe de o parte, avem guvernul care vrea **un management** eficient...” (pron. **ma-nagi-ment**)” (19.07.22, *Ediție specială*) – corect: pron. **me-nigi-ment**;
- „Chiar dacă la plaja de la **Vadulu lu Vodă** persistă pericolul...” (22.07.22, *Mesager*) – corect: **Vadul lui Vodă**.

II. Încălcări ale normei lexico-semantică

2.1. Utilizarea improprie a cuvintelor:

- „Dumneaei deja a început să se pregătească pentru sezonul rece; vreau să vă arăt ce are ea în **palmaresul** său”. (15.07.22, *Cine vine la noi*). *Palmares* – o listă de succese. Corect este: **în cămara sa**;
- „Unul dintre cele mai grave **incidente** cu implicarea trotinetelor electrice s-a produs în luna iunie. Atunci un angajat al Inspectoratului general de carabinieri, în vârstă de 34 de ani, a murit...” (18.07.22, *Mesager*) – corect: **accidente**;
- „Însă gazdele nu au ținut cont de vechiul dicton latin „**Finis corona opera**” (16. 07. 22, *Mesager*) – corect: **Finis coronat opus**.

2.2. *Calcuri semantice, în special, după limba rusă* (predomină totuși calcuri de structură):

- „**Și Germania nu este de evitat**.” (15.07.22, *Buna dimineața!*) – corect: **Nici Germania ... n-ar trebui evitată**;

III. Încălcări ale normei morfologice

3.1. Forme greșite ale unor părți de vorbire:

- „Când revii, **fi iai** pe toți.” (15.07.22, *Buna dimineața*) – corect: **fi iei**;
- „Evenimentul avea loc la **optăsprezece** ani după...” (15.07.22, *Buna dimineața!*) – corect: **optsprezece**;
- „Cum poți **să leși** ...?” (15.07.22, *Buna dimineața!*) – corect: **să lași**;

3.2. Omitere sau utilizare superfluă a articolului:

- „... și vom asculta **speech-ul** președintei Republicii Moldova Maia Sandu, **dar și altor** înalți oficiali. (19.08.22, *Ediție specială*) – corect: **dar și al altor oficiali**;

3.3. Probleme de corectitudine a adjectivului, a prepoziției, a conjuncției:

- „Sloganul aprobat pentru ediția din acest an **sună foarte sublim...**” (19.08.22, *Ediție specială*) – corect: **sună sublim**;

- „... să-i convingem pe cei plecați peste hotare **să revină acasă, ori, în acest sens**, sunt organizate mai multe consultări publice...” (19.08.22, *Ediție specială*) – corect: **or**, în acest sens ...

3.4. Probleme de morfosintaxă:

- „Mai avem **o sută doisprezece minute** de emisiune...” (15.07.22, *Buna dimineața!*) – corect: **o sută douăsprezece minute**.

IV. Încălcări ale normei sintactice

4.1. Acord greșit al predicatului:

- „**Niciunul din ei nu au reușit** calificarea în finală.” (22.07.22, *Mesager*) – corect: **nu a reușit**.
- „**Festivalul** „Te salut, Chișinău” este la cea de-a doua ediție și **este organizată** de Primăria capitalei.” (17.07.22, *Mesager*) – corect: **este organizat**.

4.2. Acord greșit al atributului:

- „Spunem **cât de importanți** sunt pentru tine **acelea** outfituri...” (15.07.22, *Buna dimineața!*) – corect: **cât de importante... acele**.

4.3. Diverse dezacorduri sau anacoluri: (anacoluri întâlnim, în special, în emisiunile de divertisment, în emisiunile în direct)

4.4. Calcuri de structură după model rusesc:

- „Ce faceți? **Vă schimbați cu secretele?**” (15.07.22, *Cine vine la noi*) – corect: **Faceți schimb de secrete?**

V. Încălcări ale normei stilistico-funcționale:

5.1. Tautologii:

- „Datele **vor fi înregistrate în registrul** de stat.” (15.07.22, *Mesager*) – corect: **vor fi trecute în registrul de stat**.
- „Ediția specială dedicată Zilelor Diasporei **continuă și, în continuare**, discutăm...” (19.08.22, *Ediție specială*) – corect: ... **continuă cu discuția despre...**

5.2. Pleonasme:

- Din cauza secetei **nivelul hidrologic al apei a scăzut considerabil...** (15.07.22, *Buna dimineața!*) – corect: **nivelul hidrologic sau nivelul apei**.

5.3. Amestec de registre:

- „Și când erai mică, în copilărie, dvs. obișnuiți să faceți acest proces?” (a găti o dulceată n.n.) (15.07.22, *Cine vine la noi*) – corect: **...să preparați în acest mod/fel?**;

- „Super, super! Să fie așa! Mulțumim foarte mult, domnule rector!” (15.07.22, *Cine vine la noi*) – corect: **Minunat! Așa să fie!**

5.4. Cacofonii:

- „Aceștia susțin că casca de protecție și vesta reflectorizantă au o mare importanță.” 18.07.22, *Mesager*) – corect: **Aceștia susțin că vesta reflectorizantă și casca de protecție au o mare importanță.**

Postul de televiziune PRIME TV

În perioada iulie – august 2022, au fost monitorizate emisiunile: *Primele știri* (5 ediții), *Prima oră* (o ediție), un program de maximă audiență - *Vorbește Moldova* (3 ediții).

I. Încălcări ale normei fonologice

1.1. Accentuare greșită:

- „De **altfel**, statistica din anul trecut demonstrează ...” (26.07.22, *Primele știri*) – corect: **de altfel**;

- „Cu toate acestea, trebuie să fim mai **precauți**...” (23.08.22, *Prima oră*) – corect: **precauți**.

1.2. Ortoepie: pronunție greșită:

- „Miercuri și joi dimineața au fost înregistrate trei **mailuri**...” (28.07.22, *Primele știri*) – corect: **pron. imeiluri/meiluri**;

- „noul șef al diplomației de la **Bruxelles** (pron. **Bruksel**)...” (29.07.22, *Primele știri*) – corect: **pron. Brüssel**.

- „Femeia a fost **prietenă** cu Raisa...” (18.07.22, *Vorbește Moldova*) – corect: **prietenă**.

II. Încălcări ale normei lexico-semantice

2.1. Utilizarea improprie a cuvintelor:

- „obiectele explozibile au fost plasate în 43 de **locații**...” (26.07.22, *Primele știri*) – corect: **locuri**; (*Locație*: Închiriere. ♦ Chirie plătită pentru anumite lucruri luate în folosință temporară);

- „Politicieni și reprezentanți ai societății civile **au sancționat** dur declarațiile lui Țveatcov...” (28.07.22, *Primele știri*) – corect: **au criticat dur**.

2.2. Calcuri semantice, în special, după limba rusă:

- „Uite, **o să-ți dau o întrebare**, deja să mă scuzi...” (19.07.22, *Vorbește Moldova*) – corect: **O să-ți pun/adresez o întrebare**;

- „Să vedem cum **s-a petrecut testul**.” (19.07.22, *Vorbește Moldova*) – corect: **cum a fost efectuat testul**.

- „Nu știu unde **să aplic** acum, așa că **iau pauză** pentru un an.” (28.07.22, *Primele știri*) – corect: **să depun dosarul**.

III. Încălcări ale normei morfologice

3.1. Forme greșite ale unor părți de vorbire:

- „Noua **curriculumă** este finanțată de Agenția Statelor Unite...”

(26.07.22, *Primele știri*) – corect: **curriculum**;

• „Inclusiv asta **vroiam** să spun...” (23.08.22, *Prima oră*) – corect: **voiam**;

• „Dacă nu se spală pe dinți, o să arate ca domnul **Crenvurșcă**...” (23.08.22, *Prima oră*) – corect: **domnul Crenvurșt**.

3.2. *Omitere sau utilizare superfluă a articolului:*

• „În clădirea Parlamentului Republicii Moldova, **Ministerului Justiției, Primăriei** municipiului Chișinău...” (25.07.22, *Primele știri*) – corect: **a Ministerului Justiției, a Primăriei municipiului Chișinău**;

• „Autoritățile **au decretat** în regiune **starea** de urgență.” (28.07.22, *Primele știri*) – corect: **stare** de urgență.

3.3. *Probleme de corectitudine a adjectivului, a prepoziției, a conjuncției:*

• „Dar **această femeie** voi ați văzut-o în ochii voștri?” (21.07.22, *Vorbește Moldova*) – corect: **pe această femeie**;

• „Copiii sunt **atât de deștepți**, **că** au găsit o modalitate ...” (23.08.22, *Prima oră*) – corect: **atât de deștepți, încât**.

IV. Încălcări ale normei sintactice

4.1. *Acord greșit al predicatului:*

• „**Familia ei au dat** buzna în lăcaș, **l-au luat la pumni** pe preot și **l-au scos** forțat din biserică.” (21.07.22, *Vorbește Moldova*) – corect: **a dat buzna..., l-a luat la pumni... și l-a scos...**;

• „O, ce tare **ne place diminețile** de august, deocamdată la Prime.” (23.08.22, *Prima oră*) – corect: **ne plac**.

4.2. *Acord greșit al atributului:*

„Instituția a așteptat publicarea **hotărârii motivată** a instanței ...” (25.07.22, *Primele știri*) – corect: **publicarea hotărârii motivate**;

„A solicitat **informații referitor la** circumstanțele producerii accidentului.” (28.07.22, *Primele știri*) – corect: **informații referitoare la...**;

4.3. *Diverse dezacorduri sau anacoluturi:* (anacoluturi întâlnim, în special, în emisiunile de divertisment, în emisiunile în direct)

• „**Potrivit președintelui** administrației militare regionale **Pavlo Chirilenco a precizat** că, în total, de la începutul invaziei ruse în Ucraina.” (25.07.22, *Primele știri*) – corect: **Potrivit președintelui administrației militare regionale Pavlo Chirilenco, de la începutul invaziei ruse în Ucraina,...**;

• „Ion, ție ți-au fost adresate mai multe întrebări, însă eu **le voi da citire** numai **pe celea** care ne interesează pe noi.” (19.07.22, *Vorbește Moldova*) – corect: ... **le voi da citire numai celor care ne interesează pe noi**.

4.4. *Calcuri de structură după model rusesc:*

• „Au găsit cinci kilograme și jumătate de narcotice, **valoarea căroră** pe piața neagră se ridică la trei milioane și jumătate de lei.” (29.07.22, *Primele știri*) – corect: **a căror valoare**;

• „ceea ce înseamnă că **orice n-ați găti** în ea, oricum bucatele nu se vor lipi.” (23.08.22, *Prima oră*) – corect: **orice ați găti**.

V. Încălcări ale normei stilistico-funcționale:

5.1. Tautologii:

- „A declarat că oamenii **legii** au acționat în strictă conformitate cu **legea**.” (25.07.22, *Primele știri*) – corect: **autoritățile** au acționat **în strictă conformitate cu legea**;
- „La finalul **vizitei**, Maia Sandu a **vizitat** Parlamentul României...” (29.07.22, *Primele știri*) – corect: *La finalul vizitei, Maia Sandu a mers în Parlamentul României.*

5.2. Pleonasm:

- „Și la fel de important este și faptul că este **durabilă și rezistentă** în timp.” (23.08.22, *Prima oră*) – corect: **este rezistentă**;
- „Animație, game-design și **producerea produselor multimedia**.” (26.07.22, *Primele știri*) – corect: **realizarea produselor multimedia**.

5.3. Amestec de registre, exprimare colocvială, regională:

- „Noi **ne-am agățat de acest** cuvânt **ce a luat o conotație** negativă, chiar dacă **asta este în zadar**.” (28.07.22, *Primele știri (trad.scrisă)*) – corect: *Noi ne-am luat de acest cuvânt care a obținut o conotație negativă, chiar dacă acest lucru este neînsemnat.*

Postul de televiziune N4

Au fost monitorizat în perioada iulie – august, 2022 emisiunile: Programul informativ *Obiectiv* (5 ediții), *Puterea a patra* (o ediție), *Morari live* (o ediție).

I. Încălcări ale normei fonologice

1.1. Accentuare greșită:

- „Autoritățile publice locale din capitală anunță o nouă sistare a **traficului rutier...**” (18.07.22, *Obiectiv*) – corect: **a traficului**;
- „Și în luna iunie prețurile producătorului în **industrie**” (19. 07. 22, *Obiectiv*) – corect: **industrie**.

1.2. Ortoepie: pronunție greșită:

- „Inclusiv sistemul de rachete cu lansare multiplă **HIMARS** (pron.**himars**) (18.07.22,*Obiectiv*)—corect: **HIMARS** (pron.**haimars**);
- „...unu, șase, șase, **șapte...**” (18.07.22, *Obiectiv*) – corect: **șapte**;
- „Despre guvernul Filat **foarte mult** s-a vorbit în presă **țimp de ani la rând.....**” (21.07.22, *Morari live*) – corect: **țimp**;
- „Trebuie să subliniez că **această perioadă** (trifong) **nu permite...**” 22.07.22, *Obiectiv*) – corect: **perioadă**.

II. Încălcări ale normei lexico-semantice

2.1. Utilizarea improprie a cuvintelor:

- „Să ne imaginăm că dvs. **sunteți în echipa de comunicatori ai** celor din PAS” (21.07.22, *Morari live*) – corect: **sunteți în echipa celor din PAS pe segmentul de comunicare ...;**
- „Cum **evoluăți** activitatea următorilor politicieni...” (21.07.22, *Morari live*) – corect: **cum evaluați**.

2.2. Frazeologie:

- „Și plângerea dvs. **a avut curs de izbândă**” (21.07.22, *Morari*

live) – corect: **a avut sorți de izbândă ...**

2.3. *Calcuri semantice, în special, după limba rusă:*

- „**Dumneavoastră și cetățenii voștri** ați muncit atât de mult pentru a ajunge acolo...” (21.07.22, *Morari live*) – corect: **Dumneavoastră și cetățenii/cetățenii dvs.;**

- „În **condițiile date, prețul maximal** de comercializare...” (21.07.22, *Obiectiv*) – corect: **În aceste condiții, prețul maxim...**

III. Încălcări ale normei morfologice

3.1. *Forme greșite ale unor părți de vorbire:*

- „**Vroiau** schimbarea” (21.07.22, *Prima oră*) – corect: **voiau;**

3.2. *Omitere sau utilizare superfluă a articolului:*

- „A câștigat cel mai mare număr de **voturi deputaților conservatori**” (21.07.22, *Obiectiv*) – corect: **voturi ale deputaților.**

3.3. *Probleme de corectitudine a prepoziției, a conjuncției:*

- „**650 ucraineni** au fost angajați în Moldova” (19.07.22, *Obiectiv*) – corect: **650 de ucraineni;**

- „Dar ne dorim siguranță pentru toți cei implicați, **cât și pentru fani...**” (22.07.22, *Obiectiv*) – corect: **atât pentru toți cei implicați, cât și pentru fani.**

3.4. *Probleme de morfosintaxă:*

- „Deținătorii blocului de acțiuni rămase vor primi **douăsprezece euro** pe acțiune...” (19.07.22, *Obiectiv*) – corect: **doisprezece euro.**

IV. Încălcări ale normei sintactice

4.1. *Acord greșit al predicatului:*

- „Dacă e să ne aducem aminte de unde **a pornit toate cele trei partide...**” (21.07.22, *Morari live*) – corect: **au pornit toate cele trei partide.**

4.2. *Acord greșit al atributului:*

- „...cu ajutorul unei **drone mari, controlată** prin intermediul altei drone.” (21.07.22, *Obiectiv*) – corect: **...cu ajutorul unei drone mari, controlate...**

4.3. *Diverse dezacorduri sau anacolaturi* (anacolaturi întâlnim, în special, în emisiunile de divertisment, în emisiunile în direct):

- „**Potrivit mai multor sondaje, nu doar cel prezentat** de dvs.” (21.07.22, *Morari live*) – corect: **potrivit mai multor sondaje, nu doar celui prezentat de dvs.;**

- „**Criticam Partidul Democrat cu care aveai exclusivitate casa dvs. sociologică...**” Aici avem prezent *anacolutul* – presupune o întrerupere a frazei, ea începe într-un mod și continuă cu un alt tip de raport. (21.07.22, *Morari live*) – corect: **...cu care organizația sociologică a dumneavoastră avea exclusivitate.**

4.4. *Calcuri de structură după model rusesc:*

- „Și voiam eu **să precizez ceva la dvs.** ce ține de formațiunea pe care o conduceți.” (27.07.22, *Puterea a patra*) – corect: **să precizez ceva legat de formațiunea pe care o conduceți dvs.;**

- „...și **ce astăzi mie mi-a fost cel mai greu suport** un anumit slide din prezentarea dvs.” (21.07.22, *Morari live*) – corect: **...și un**

anume slide din prezentarea dumneavoastră de azi mi-a fost cel mai greu să-l accept.

V. Încălcări ale normei stilistico-funcționale:

5.1. Tautologii:

- „...să promoveze **examele** în urma **examinării** contestațiilor.” (19.07.22, *Obiectiv*) – corect: **să promoveze examenele în urma evaluării contestațiilor;**

- „**să prezentăm** câteva slide-uri din **prezentarea** dvs.” (21.07.22, *Morari live*) – corect: ... **să vă oferim ... câteva slide-uri din prezentarea dvs.**

5.2. Pleonasm:

- „Tot aceste trei partide rămân în preferințele cetățenilor, **alte alternative** nu există...” (21.07.22, *Morari live*) – corect: ... **alternative nu există.**

5.3. Amestec de registre, exprimare colocvială, regională:

- „**S-toarnă unu pi altu**” (27.07.22, *Puterea a patra*) – corect: **Se toarnă unul pe altul;**

- „...dar se pare și acolo se așteaptă la fel **un ișac**. (21.07.22, *Morari live*) – corect: ...**dar se pare că și acolo va fi un eșec;**

- „Noi vedem foarte multe vizite în străinătate: **prșdintele țării...**, diferiți **miniștri**. (*pron. semivocală*)” (21.07.22, *Morari live*) – corect: **Noi vedem foarte multe vizite în străinătate: președintele țării..., diferiți miniștri.**

5.4. Cacofonii, echivocuri:

- „În timp **ce cei** aflați la bord ...” (20.07.22, *Obiectiv*) – corect: **în timp ce oamenii/pasagerii aflați la bord ...**

Postul de televiziune NTV

În perioada iulie – august 2022 au fost monitorizate emisiunile: Programul informativ *Știri* (5 ediții), un program din orele de maximă audiență - *Acces direct* (trei ediții).

I. Încălcări ale normei fonologice

1.1. Accentuare greșită:

- „Ele trebuie să fie capabile să utilizeze toate **mijloacele pentru a asigura că sistemul** funcționează”. (27.07.22, *Știri*) – corect: **mijloace;**

- „...conductă care **se termină** la o stație din Germania.” (27.07.22, *Știri*) – corect: **termină.**

II. Încălcări ale normei lexico-semantice

2.1. Utilizarea improprie a cuvintelor:

- „Redirecționarea fluxurilor de mărfuri **prin teritoriul** țării noastre **a contribuit** la creșterea **contrabandei** cu țigări”. (21.07.22, *Știri*) – corect: **Redirecționarea fluxurilor de mărfuri pe teritoriul țării noastre a condus la creșterea contrabandei cu țigări.** („A contribui” are conotație pozitivă și nu ar trebui să fie alăturat cuvântului „contrabandă”).

2.2. *Sărăcie de vocabular:*

- „Hidrologii moldoveni sunt în alertă după ce au constatat că nivelul apei din râul Nistru **a scăzut** la un minim istoric. Apa **a scăzut** rapid în ultimele săptămâni, ajungând la cel mai redus nivel înregistrat în anul 1994, când volumul apei **a scăzut** cu un metru sub media obișnuită” (26.07.22, Știri) – corect: *Hidrologii moldoveni sunt în alertă după ce au constatat că nivelul apei din râul Nistru **a coborât** la un minim istoric. Apa **a scăzut** rapid în ultimele săptămâni, ajungând la cel mai redus nivel înregistrat în anul 1994, când volumul apei **s-a diminuat** cu un metru sub media obișnuită.*

2.3. *Frazeologie:*

2.4. „Fermierii **dau alarma**” (22.07.22, Știri) – corect: *Fermierii **bat alarma**.*

2.5. *Calcuri semantice, în special, după limba rusă (predomină totuși calcuri de structură):*

- „**Iubesc matematica** din copilărie”. (26.07.22, Știri) – corect: ***îmi place matematica**.*

III. **Încălcări ale normei morfologice**

3.1. *Forme greșite ale unor părți de vorbire:*

- „Eu **vroiam** să revin la aceste alegeri anticipate...” (21.07.22, Acces direct) – corect: ***voiam**;*

- „În Republica Moldova sunt înregistrați oficial 7300 de deținători **de albini**”. (21.07.22, Știri) – corect: ***albine**;*

- „Autorul **uneia** din aceste două apeluri a fost identificat”. (26.07.22, Știri) – corect: ***unuia**;*

- „Consideră că vremurile bune încă mai **trebuie** așteptate”. (26.07.22, Acces direct) – corect: ***mai trebuie** așteptate.*

3.2. *Omitere sau utilizare superfluă a articolului:*

- „Credeți că cei care sunt nemulțumiți mai au **șansă să** facă această guvernare?” (19.07.22, Acces direct) – corect: ***mai au vreo șansă...**;*

- „De regulă, nu se completează locurile bugetare din domeniul științelor **chimice, științelor** exacte și **științelor** naturii”. (26.07.22, Știri) – corect: *De regulă, nu se completează locurile bugetare din domeniul științelor chimice, **al științelor** exacte și **al științelor** naturii.*

3.3. *Probleme de corectitudine a adjectivului, a prepoziției, a conjuncției:*

- „Ar recunoaște că ar fi încercat **să convingă fiecare membru** al acelei comisii” (19.07.22, Acces direct) – corect: ***să convingă pe fiecare membru**;*

- „Bine, domnule Catan, dvs. sunteți mai versat în ale dreptului decât mine și, probabil, **domnul Robu...**” (19.07.22, Acces direct) – corect: ***decât mine și, probabil, decât domnul Robu**;*

- „Sunt cifre **destul de negative** pentru actuala guvernare” (21.07.22, Acces direct) – corect: ***sunt cifre negative**.*

3.4. *Probleme de morfosintaxă:*

- „Această **acțiune** de astăzi **ale instituțiilor** de forță ar putea schimba cifrele sondajelor și mai mult” (21.07.22, Acces direct) – corect: *această **acțiune** de astăzi **a instituțiilor**...*

IV. Încălări ale normei sintactice

4.1. Acord greșit al predicatului:

- „Cum **trebuie interpretat** corect, obiectiv **declarațiile** făcute de către Sergiu Litvinenco?” (19.07.22, *Acces direct*) – corect: **trebuie interpretate declarațiile**.

4.2. Calcuri de structură după model rusesc:

- „**El a fost totul în sânge.**” (27.07.22, *Știri* (text scris)) – corect: **el era plin de sânge;**

- „S-a ales cu rană deschisă, apoi el **a fost legat de vameși**”. (27.07.22, *Știri*) – corect: **S-a ales cu o rană deschisă, apoi vameșii l-au pansat.**

V. Încălări ale normei stilistico-funcționale:

5.1. Tautologii:

- „În ceea ce privește **situația privind** imunizarea autoritățile anunță ...” (26.07.22, *Știri*) – corect: **în ce privește situația referitoare la ...**

5.2. Pleonasm:

- „Este imposibil să **precizăm cu deplină certitudine de câtă cantitate** de gaz...” (27.07.22, *Știri*) – corect: **să precizăm de ce cantitate de gaz**

5.3. Amestec de registre:

- „Eu, în discuțiile cu, așa cum li se spune în popor, **polittehnologi** (cuvânt rusesc, adaptat necorespunzător, și care nu sunt în dicționar, așa-numit *barbarism*), îi ziceam ...” (26.07.22, *Acces direct*) – corect: **adică, strategi politici.**

5.4. Contradicție în adiectiv:

- „Eu înțeleg, moralul și politica **uneori nu se intersectează niciodată...**” (26.07.22, *Acces direct*) – corect: **moralul și politica nu se intersectează niciodată.**

5.5. Exprimare prolixă, difuză sau confuză:

- „Este o întrebare destul de pertinentă și mi se pare destul **de...pe alocuri...bun...oamenii sunt și de sentimental la anumite chestii, le pronunță, dar își are loc sau are dreptul la viață asemenea întrebare, poate chiar și retorică**” (26.07.22, *Acces direct*) – corect: **este o întrebare destul de pertinentă... Bun, oamenii sunt și sentimentali în privința unor lucruri, le pronunță, dar o asemenea întrebare, mai curând retorică, are dreptul la viață.**

Postul de televiziune RTR Moldova

În perioada iulie – august 2022, am monitorizat doar trei ediții *Vesti Moldova*. Acolo nu există un prezentator propriu-zis, e mai mult vocea de după ecran.

I. Încălări ale normei fonologice

1.1. Accentuare greșită:

- **Induștriei** - în loc de **Induștriei**;
- **la moment** - în loc de **pe/pentru moment**.

1.2. Ortoepie: pronunție greșită:

- **Washington** (pron. *Vășington*). Corect: *pron. ăășintăn*.

II. Încălcări ale normei lexico-semantice

2.1. Utilizarea improprie a cuvintelor:

- „**vor demara acțiune** de informare...” (18.07.22, *Vesti Moldova*) – corect: *vor iniția acțiunii de informare*.

2.2. Calcuri semantice, în special, după limba rusă (predomină totuși calcuri de structură):

- „Piețele europene sunt zguduite de o incertitudine legată **de dezinerea** unor state europene mari **față de** gazul rusesc.” (18.07.22, *Vesti Moldova*) – corect: *Piețele europene sunt zguduite de o incertitudine legată de renunțarea* unor state europene mari *la gazul rusesc*;

- „Posturi pentru care **pot aplica** atât femei, cât și bărbați” (19.07.22, *Vesti Moldova*) – corect: ... *posturi pe care le pot solicita* atât femeile, cât și bărbații.

III. Încălcări ale normei morfologice

3.1. Forme greșite ale unor părți de vorbire:

- „Potrivit **ofițerei de presă** a IGP, Mariana Bețivu, alertele cu bombă din capitală au fost false.” (18.07.22, *Vesti Moldova*) – corect: *potrivit ofițerului de presă*. Cuvântul „ofițeră” nu este în dicționar. Aici avem exces de zel, mi se pare. Sunt de acord că trebuie să folosim formele feminine, dar nu forțat, și nu greșit. Dacă le avem în dicționar, le putem folosi, dar dacă nu sunt, nu le folosim;

- „Vestea nu este **atât de senzațională** pe cât este prezentată de oficiali”. (19.07.22, *Vesti Moldova*) – corect: *Vestea despre majorarea cotelor nu reprezintă ceva senzațional, așa cum o prezintă oficialii*;

- „Informația a fost confirmată pentru presă de către **procuroara** Mariana Cherpec” (19.07.22, *Vesti Moldova*) – corect: *Informația a fost confirmată pentru presă de către procurora Mariana Cherpec*. Forma feminină „procuroră” există, doar că nu „procuroara”. „Procuroara” este o formă familiară. În texte de analiză politico-mediatică am întâlnit acest termen, dar care este folosit cu conotație depreciativă.

3.2. Omitere sau utilizare superfluă a articolului:

- „... să se abțină de la utilizarea focului pe suprafețe deschise, în special, **în preajma lanurilor cu cereale, spații forestiere și locuri de agrement**.” (19.07.22, *Vesti Moldova*) – corect: ... *să se abțină de la utilizarea focului pe suprafețe deschise, în special, în preajma lanurilor de cereale, a spațiilor forestiere și a locurilor de agrement*.

3.3. Probleme de corectitudine a adjectivului, a prepoziției, a conjuncției:

- „Este vorba de persoane fizice, agenții economici, **dar și instituțiile bugetare**.” (20.07.22, *Vesti Moldova*) – corect: *Este vorba de persoane fizice, agenți economici, precum și de instituții bugetare*.

3.4. Probleme de morfosintaxă:

- „Echipamentele au fost repartizate în **doisprezece spitale**...” (20.07.22, *Vesti Moldova* (text scris)) – corect: *Echipamentele au fost*

repartizate în **douăsprezece spitale**.

IV. Încălcări ale normei sintactice

4.1. Acord greșit al predicatului:

- „**Orice scânteii poate duce** la producerea incendiilor pe arii extinse”. (19.07.22, *Vesti Moldova*) – corect: **Orice scânteie poate provoca incendii pe arii extinse**;

- „**Va fi prețurile** la gaz la fel...? Și acest lucru **prelungeste automat lanțul**”. (20.07.22, *Vesti Moldova* (text scris)) – corect: **Vor fi prețurile la gaz la fel, căci pentru ele se dă o luptă aprigă? Vor fi. Acest lucru provoacă o reacție în lanț** (este o expresie-standard).

4.2. Acord greșit al atributului:

- „**Comentariile** Comisiei de la Veneția **referitor la** acesta ridică multe semne de întrebare.” (19.07.22, *Vesti Moldova*) – corect: **Comentariile Comisiei de la Veneția referitoare la acesta...**

4.3. Diverse dezacorduri sau anacolaturi: (anacolaturi întâlnim, în special, în emisiunile de divertisment, în emisiunile în direct)

- „Șeful executivului de la Chișinău a mai discutat și despre posibilitățile de alocare a unor **finanțări suplimentare pentru anul viitor, accelerarea implementării proiectelor în agricultură, domeniul energetic și infrastructură, precum și suportul de care mai are nevoie Republica Moldova** pentru realizarea reformelor structurale”. (19.07.22, *Vesti Moldova*) – corect: **Șeful executivului de la Chișinău a mai discutat și despre posibilitățile de alocare a unor finanțări suplimentare pentru anul viitor, despre accelerarea implementării proiectelor în agricultură, în domeniul energetic și infrastructură, precum și despre suportul de care mai are nevoie Republica Moldova pentru realizarea reformelor structurale.**

4.4. Calcuri de structură după model rusesc:

- „Cât **timp vom plăti, atât timp** prețurile vor crește.” (18.07.22, *Vesti Moldova*) – corect: **Prețurile vor crește atâta timp cât vom plăti.**

V. Încălcări ale normei stilistico-funcționale:

5.1. Tautologii:

- „**Fondul de reducere** a vulnerabilității energetice, menit să **reducă** impactul creșterii prețurilor la energie”. (20.07.22, *Vesti Moldova* (text scris)) – corect: **fondul de reducere a vulnerabilității energetice, menit să diminueze impactul creșterii prețurilor la energie.**

5.2. Pleonasm:

- „**Banii sunt destinați pentru** – aici este o prepoziție destul de lungă și acest „*pentru*” se reia, dar dacă avem „*destinați*”, deja presupunem că e *pentru* ceva. E un pleonasm foarte des întâlnit. („**Banii sunt destinați pentru** a sprijini rezistența democratică și economică pe termen lung a Moldovei **și pentru** a ajuta țara noastră să-și apere suveranitatea...” (20.07.22, *Vesti Moldova* (text scris)) – corect: **Banii sunt destinați sprijinului rezistenței democratice și economice pe termen lung a Moldovei. De asemenea, acești bani vor ajuta țara noastră să-și apere suveranitatea.**

În urma monitorizării posturilor de televiziune, putem spune că situația limbii române nu este de invidiat, dar nici nu reprezintă o catastrofă, chiar dacă avem foarte multe greșeli în exprimarea moderatorilor. Vreau să menționez că, în comparație cu două decenii în urmă (am monitorizat în 2005), în anumite privințe, chiar s-a îmbunătățit mult situația limbii române, mai ales în ce privește pronunția. Prezenterii, moderatorii au o dicție mai aproape de norme și chiar un vocabular mult mai bogat. Totuși, e vorba de greșeli gramaticale, stilistice, și nu atât în emisiunile de știri, care sunt elaborate din timp și sunt văzute de redactori, probabil, de editori, cât de emisiunile în direct. Aici sunt mai mulți factori, înțeleg acest lucru și nu mai condamnăm cu atâta vehemență, pentru că este vorba de oboseală, e vorba de emoții, e vorba și de multe alte lucruri. Nu orice emisiune pot s-o elaborezi în detaliu, dar probabil că este nevoie de o pregătire prealabilă foarte minuțioasă

Totuși, nimeni nu-i absolvă pe cei responsabili de emisiuni de erorile comise, întrucât anume ei propagă, în cea mai mare parte, limba română standard, normată, pe care trebuie s-o vorbească majoritatea oamenilor.

O concluzie care stă la suprafață ar fi că în emisiunile elaborate, pregătite minuțios de redactori, editori, se atestă mai puține greșeli, dar și acestea sunt de gravitate mică și medie, pe când în cadrul emisiunilor în direct (*live*), frecvența diverselor erori este mult mai mare.

Monitorizarea calității limbii române în textul, discursul media (rostit sau scris) ar avea mai mult de câștigat, dacă s-ar efectua cu regularitate, nu sporadic, să zicem, o dată la trei luni sau chiar o dată pe lună. S-ar forma niște deprinderi (forțate, la început, dar temeinice cu timpul) de a elabora în detaliu fiecare emisiune și nu prea ar fi loc de improvizații. Vă mulțumesc.

L. VIȚU-EȘANU:

– Noi vă mulțumim foarte mult. Dna Turea, vă rog.

L. TUREA:

– Și eu vreau să-i mulțumesc foarte multe dnei conferențiar Viorica Molea pentru acest ghidaj în această comedie a erorilor, care cred că este foarte gravă, pentru că, de fapt, cuvântul rămâne a fi principalul instrument al gândirii. Și atunci când nu te exprimi corect, începem a bănuși că nici gândirea nu este prea corectă. Și este cu atât mai grav cu cât aceste erori țin de cei care trebuie să fie un etalon al exprimării corecte și al gândirii corecte, având un auditoriu foarte larg. Niciun profesor de la catedră nu are acest auditoriu pe care îl au televiziunile noastre. Eu privesc foarte rar anume din acest motiv, mă pun în gardă această lipsă de calificare a unor jurnaliști. Cred că Consiliul Audiovizualului, în temeiul art. 19, care ține de responsabilitățile noastre culturale, ar trebui să monitorizeze mai frecvent aceste teme care țin totuși de identitatea noastră culturală și de promovarea unor valori. Mă bucur foarte mult că facem acest lucru în contextul Zilei Limbii Române și mă bucur că cei din tânăra generație deja vorbesc altfel. E o evoluție care se observă în 30 de ani, dar mai avem mult de lucru, cred că și Consiliul nostru ar trebui să acționeze mai energic în acest domeniu.

<p>V. MOLEA, Conf. universitar:</p>	<p>– Vă mulțumesc, dna Turea. Chiar vreau să fac o remarcă. Într-adevăr, foarte multe calcuri au dispărut, dar au rămas cele care se țin scai. De exemplu: <i>cu sărbătoarea, cu Ziua Limbii, cu Maiul</i>. Aveți perfectă dreptate, multe au dispărut, dar mai avem încă mult de lucru.</p>
<p>L. VIȚU-EȘANU:</p>	<p>– Dle Rîbca, vă rog.</p>
<p>E. RÎBCA:</p>	<p>– Dna profesoară, vă mulțumesc pentru această muncă. Am citit cu atenție toate cele cinci fișe de monitorizare. Multe dintre greșelile pe care le-ați remarcat, le comitem noi toți. O parte din aceste greșeli sunt nici pe departe de invidiat. Într-adevăr, suntem în fața unor televiziuni, suntem în fața unor formatori de opinie care ne aruncă calcuri, care ne aruncă greșeli care sunt repetate de tânăra generație, și aici este o problemă. Am auzit și eu răspunsul la aceeași întrebare: „<i>de unde ai luat acest etc.? Dle profesor, peste tot se vorbește cu etc.</i>”. Mersi dvs., trebuie să continuăm, într-adevăr. Mă bucur foarte mult că rezultatele acestei monitorizări sunt mult prea diferite de rezultatele primei monitorizări a televiziunilor, pe care am avut-o. E vorba de anul 1998-1999, când noi am lucrat aici. Atunci era dezastru, acum arată bine. Mă bucur că, numeric, arată puține greșeli în emisiunile de știri. Situația era cândva gravă, în special prin 2010-211. Mersi.</p>
<p>L. TUREA:</p>	<p>– Cred că a fost o investigație destul de toxică. Cred că aici este și mai sporită responsabilitatea televiziunii publice, care trebuie să-și monitorizeze de la sine aceste lucruri, pentru că ei sunt cei care au o responsabilitate sporită, fiind plătiți din banii publici, finanțați din plătitorii de impozite.</p>
<p>L. VIȚU-EȘANU:</p>	<p>– Dle Mihalevschi, vă rog.</p>
<p>R. MIHALEVSCHI:</p>	<p>– Dna Molea, vă mulțumesc pentru munca depusă. Ați menționat că printre moderatori sunt persoane pentru care româna nu este limba lor maternă. Nu știu în ce măsură ar putea fi luat în considerație acest fapt în procesul de monitorizare. Eu am absolvit școala alolingvă, școala în limba rusă și am început a vorbi în limba română abia după absolvirea universității. Știu că eu însumi comit multe greșeli descrise în raportul dvs. Vreau să spun că și în programele realizate în limba rusă tot sunt destul de multe greșeli, este o problemă comună pentru noi. Eu tot am lucrat în presă și pot să menționez că este și oboseala despre care ați vorbit dvs., este și lipsa de cadre, pentru că chiar dacă știi norma aceasta, știi limba, este foarte greu să fii foarte atent, zi de zi, la fiecare cuvânt, la fiecare exprimare. Cred că trebuie să ținem minte acest fapt când analizăm acest aspect: lipsa de cadre, oboseala și volumul de informație pe care îl procesează jurnaliștii și editorii. În acest context, aș dori ca această monitorizare să fie percepută de redacții, de serviciile media nu ca intenția CA de a pedepsi, ci ca o modalitate de a încuraja utilizarea unei exprimări corecte. Dna Turea a spus foarte corect că prin aceasta, noi toți educăm și societatea, și consumatorii media. Am avut o întrebare către dna Molea despre intențiile comune de grai, dar deja ...</p>

<p>V. MOLEA, Conf. universitar:</p>	<p>– Acest raport, mult mai amplu, va fi prezentat prin noiembrie. Acolo vor fi, probabil, și niște greșeli tipice, comune tuturor.</p>
<p>L. VIȚU-EȘANU:</p>	<p>– Mai sunt întrebări pentru dna profesor.</p>
<p>Reprezentant „Prime TV”:</p>	<p>– Sunt Ana Butnariuc, editor-șef „Prime TV”. Eu vreau să vă mulțumesc mult pentru munca pe care ați depus-o. Vreau să vă spun că televiziunile nu doar acum 20 de ani sau 10 ani au fost monitorizate la acest capitol, dar chiar și acum doi ani ..., dna Novac ...</p>
<p>V. MOLEA, Conf. universitar:</p>	<p>– Dna Druță a monitorizat.</p>
<p>Reprezentant „Prime TV”:</p>	<p>– Posibil, cer scuze. Ne-a fost foarte util. Pe site-ul CA sunt toate aceste greșeli care au fost admise de către televiziuni și radiouri. Le-am discutat în redacție, uneori revenim la ele. Dar înainte de a da cu pietre în jurnaliști, vreau să vă spun că în primul rând, nu toți jurnaliștii din Republica Moldova, și nu doar din Republica Moldova, nu sunt filologi, practic, nu toți sunt filologi sau nu toți au făcut facultatea de jurnalism, acolo unde filologia, limba română se învață altfel decât la alte facultăți, adică mai aprofundat. Și eu sunt psiholog de specialitate și dacă admit ceva greșeli în această comunicare, anticipat cer scuze. În același timp, cum ziceați și dvs., există foarte multă oboseală, mai ales la știri, mai ales în perioada în care suntem nevoiți cu resurse puține să facem față valului de informație, și mai ales în perioada în care dvs. ați monitorizat, în perioada de concedii, în care oamenii care rămâneau trebuiau să facă un volum mai mare de lucru. Aș putea să zic că nu am fost de acord cu câteva elemente în ceea ce ține de topică. În jurnalism și în știri trebuie să punem accentele pe anumite chestiuni și atunci frazarea, dacă o facem după o topică clasică, atunci nu ne iese melodia atunci când sonorizăm și punem accentele. Sunt niște chestii care țin cumva de specificul industriei audiovizualului.</p>
<p>V. MOLEA, Conf. universitar:</p>	<p>– Eu m-am referit mai mult la calcuri.</p>
<p>Reprezentant „Prime TV”:</p>	<p>– Nu zic că nu este corectă observația dvs. Cred că am o dilemă și am și o întrebare. În situația în care nu putem spune FSB, atunci spunem MI6? În sens că abrevierea FSB, ceea ce era la „Prime”, ca o observație, este cumva abrevierea ...</p>
<p>V. MOLEA, Conf. universitar:</p>	<p>– Nu, e vorba de pronunția rusească. Sau măcar s-o adaptăm.</p>
<p>Reprezentant „Prime TV”:</p>	<p>– Dacă luăm FSB, asta ar însemna că Serviciul Secret din Marea Britanie care este MI6, să-i spunem MI6?</p>
<p>V. MOLEA, Conf. universitar:</p>	<p>– Dacă luăm din engleză, noi trebuie să respectăm pronunția din</p>

<p>Reprezentant „Prime TV”:</p>	<p>engleză. Dar FSB sună neromânește, cel puțin mi-a supărat auzul.</p> <p>– Au fost monitorizate la „Prime” – „Vorbește Moldova”, „Primele știri”, „Prima Oră”. Sunt extrem de recunoscătoare pentru explicațiile greșelilor, pentru că asta e foarte important, sunt și explicațiile cum ar trebui să fie corect, însă am observat că în ceea ce privește „Vorbește Moldova” au fost taxate anumite transcrieri a unor vox-uri, a unor interviuri a unor persoane. Ele doar au fost transcrise așa cum ele sună, pentru că nu se aude bine. Nu e vorba de traducere, trebuie să lăsăm ca omul să înțeleagă cum s-a exprimat exact persoana.</p>
<p>V. MOLEA, Conf. universitar:</p>	<p>– Eu înțeleg, dar textul trebuie să fie scris corect. Dacă lăsăm să vorbească persoana, auzim anume persoana și nu ne deranjează. Dar atunci când avem scris pe ecran, deja e responsabilitatea postului.</p>
<p>Reprezentant „Prime TV”:</p>	<p>– E o transcriere „mot à mot” a ceea ce spune persoana, dar un se aude bine, din motive tehnice.</p>
<p>V. MOLEA, Conf. universitar:</p>	<p>– Nu e nevoie să fie „mot à mot”. Este o chestie, probabil, de discuție. Dar din punctul meu de vedere, pe mine m-a supărat să văd. Bine, că s-a exprimat persoana ...</p>
<p>Reprezentant „Prime TV”:</p>	<p>– Dacă noi vom spune cum spune acel om, omul nu va înțelege exact cum se exprimă această persoană, se denaturează sensul.</p>
<p>V. MOLEA, Conf. universitar:</p>	<p>– Noi trebuie să ne exprimăm corect, indiferent de cum s-a exprimat persoana. Se promovează o subcultură ...</p>
<p>Reprezentant „Prime TV”:</p>	<p>– Nu e vorba de burtiere, nu e vorba de carton, e vorba de ...</p>
<p>L. VIȚU-EȘANU:</p>	<p>– Transcrierea sincronului?</p>
<p>Reprezentant „Prime TV”:</p>	<p>– Exact. Este o emisiune în care omul se exprimă așa cum se exprimă el. Dacă vom fi sancționați pentru faptul că aducem la cunoștința telespectatorului exact cum s-a exprimat persoana ...</p>
<p>V. MOLEA, Conf. universitar:</p>	<p>– El se exprimă poate și vulgar pe alocuri, noi nu putem lăsa, asta oțitem ... Tot ce ține de responsabilitatea editorilor și a redactorilor, nu putem să ne absolvim de ea. Este responsabilitatea noastră. Din punctul meu de vedere, trebuie să apară textul corect, chiar dacă ei se exprimă confuz, neclar.</p>
<p>Reprezentant „Prime TV”:</p>	<p>– Dacă omul așa vorbește, nu poți să redactezi vox-ul.</p>
<p>L. VIȚU-EȘANU:</p>	<p>– Vox-ul îl auzim așa cum vorbește, dar ...</p>
<p>Reprezentant „Prime TV”:</p>	<p>– Nu se aude bine, asta e ideea.</p>
<p>L. TUREA:</p>	<p>– E atât de important ca să promovăm pronunțarea greșită?</p>

<p>Reprezentant „Prime TV”:</p>	<p>– Nu, să lăsăm să se exprime omul așa cum se exprimă el.</p>
<p>L. TUREA:</p>	<p>– Depinde ce vorbitori alegeți dvs.</p>
<p>V. MOLEA, Conf. universitar:</p>	<p>– Vă dau un exemplu. Atunci când un student se exprimă defectuos, eu îl corectez, pentru că, în felul acesta, el se învață mai ușor. Exact așa și aici, el se exprimă defectuos, iar dvs. dați varianta corectă.</p>
<p>L. VIȚU-EȘANU:</p>	<p>– Dar ce are de pierdut omul dacă tu îi dai varianta corectă în cazul unei persoane care se exprimă defectuos?</p>
<p>Reprezentant „Prime TV”:</p>	<p>– Stimați membri ai Consiliului, doamnă doctor habilitat în filologie, dacă am merge pe această variantă, atunci ar trebui ca toate vox-urile pe care le luăm sau toate sincroanele să le acoperim sonor cu varianta corectă, pentru că ceea ce s-a făcut și ceea la ce mă refer eu, este vox-ul personajului (nu este în studio, este filmat). Nu se aude foarte bine, fiindcă e cu camera ascuns și atunci este o transcriere exactă. Topica și modul în care omul se exprimă și gândește, asta este important. Altfel, vox-urile care se aud sunt cu greșeli și atunci ...</p>
<p>L. VIȚU-EȘANU:</p>	<p>– Dar dacă faceți traducerea, la traducere faceți corect, dar la transcrierea în original păstrăm greșeala?</p>
<p>L. TUREA:</p>	<p>– Transcrierea e tot o traducere.</p>
<p>Reprezentant „Prime TV”:</p>	<p>– Atunci ce facem? ... toate vox-urile care conțin greșeli, inclusiv sincroanele deputaților care abundă de greșeli?</p>
<p>V. MOLEA, Conf. universitar:</p>	<p>– Aveți o temă de discuție aici, la Consiliul Audiovizualului. Deja pe mine nu mă privește, pe mine m-a supărat ca ...</p>
<p>Reprezentant „Prime TV”:</p>	<p>– E o chestiune pe care doar am vrut să o remarc și atât și să duc mulțumiri. Credeți-mă că o să fie foarte util în redacție, mai ales când va fi raportul final cu toate recomandările. Atunci când moderatorul vorbește în cadrul unui talk-show sau jurnalistul adresează întrebări unei persoane în stradă, vreau să vă spun că deseori se întâmplă că dacă adresezi întrebarea corect gramatical, mai ales cu neologisme, fără regionalisme, atunci omul nu te înțelege, se blochează și nu-ți dă un răspuns. Doi: studiile interdisciplinare arată că jurnalistul trebuie să manifeste empatie față de persoana intervievată. Respectiv, e foarte important să vorbească în limba lui, așa încât și omul să înțeleagă și să nu simtă că moderatorul, jurnalistul, reporterul se simte mai superior față de el prin modul în care se exprimă. Din păcate, în Republica Moldova există această percepție că atunci când vorbești corect limba română și se spune: de ce vorbești așa de cultural, ești din România? Dacă nu ești din România, grăiește moldovenește.</p>
<p>L. VIȚU-EȘANU:</p>	<p>– Eu cred că Lorena Bogza de la „Pro TV” ar avea ceva de obiectat.</p>

<p>Reprezentant „Prime TV”:</p>	<p>– Când reporterul se duce pe stradă ...</p>
<p>L. VIȚU-EȘANU:</p>	<p>– Dar cel puțin în studio ...</p>
<p>V. MOLEA, Conf. universitar:</p>	<p>– Știți care e soluția? Să întrebe corect și tot atunci să întrebe și în limba lui, ca să aibă și varianta corectă.</p>
<p>Reprezentant „Prime TV”:</p>	<p>– În aceste talk-show-uri, unde sunt persoane de diferite categorii sociale, din diferite localități, cu diferit nivel de educație, să poți să fii înțeles și, în același timp, să manifesti empatie, pentru a obține răspunsul care te interesează. Vă mulțumesc foarte mult și vă spun foarte sincer că este ați depus un efort foarte mare. Cu siguranță, vom ține cont de aceste observații.</p>
<p>V. MOLEA, Conf. universitar:</p>	<p>– Vă mulțumesc. Eu ziceam că aceste interviuri care se fac, să se facă în limbajul standard, obișnuit, neutru, fără neologisme. Am observat că chiar lumea de la piață, sunt foarte mulți cu studii superioare, ei folosesc un limbaj standard destul de ... Lumea cunoaște chiar și unele neologisme pe care bănuiam eu că nu le știe. Tocmai că televiziunile, mass-media toată influențează asupra felului de exprimare a vorbitorilor. Citeam undeva că este vorba de ștergerea granițelor dialectale, regionale. Oamenii, având acces la informație, având acces la această exprimare corectă, ei preiau, chiar fără să vrea, la nivel de subconștient, așa că nu mai există, sunt foarte puțini care nu înțeleg un cuvânt literar, dar în cazul în care nu înțelege, noi repetăm regionalismul sau cuvântul pe care îl înțelege. Oricum, obligația noastră este să întrebăm corect. Acesta e punctul meu de vedere, nu-l impun, dar cred că mai mult ar fi de câștigat în acest sens.</p>
<p>L. VIȚU-EȘANU:</p>	<p>– Dle Rîbca?</p>
<p>E. RÎBCA:</p>	<p>– Cred că putem discuta mult la acest subiect. Propun să încheiem dezbaterile și să trecem la următoarea etapă a procesului decizional. Nu exclud că noi, Consiliul Audiovizualului, trebuie să revedem aceeași poziție care a existat și în trecut – să organizăm o întâlnire a reprezentanților televiziunilor cu specialiștii în domeniu, la care să fie puse în dezbatere multe din aceste subiecte. Cred că e important să regândim în viitor, să monitorizăm, în primul rând, știrile și alte emisiuni a căror conținut este posibil de redactat din punct de vedere filologic, în mod anticipat. Emisiunile acestea în care prezentatorii, moderatorii sunt în situația de a improviza, cu siguranță, sunt mult mai complicate din punct de vedere filologic, dar o asemenea întâlnire, on-line, prin Zoom, cred că este posibilă, vedeți că aveți multe întrebări din partea televiziunilor. Într-adevăr, este foarte important pentru ziariști să pună accentele, dar când nu regăsesc la un post de televiziune „s-a” – niciodată prin cratimă, deja mă deranjează și pe mine. Nu este vorba de cineva prezent aici, este vorba de o altă televiziune. Am impresia că la acea televiziune toate calculatoarele nu dețin această tastieră-cratimă. Mersi.</p>

<p>L. TUREA:</p>	<p>– Și eu am moderat emisiuni televizate și am un îndemn către jurnaliști: să nu-și subestimeze interlocutorii. Nu spunem că ei nu ne înțeleg, întâi încercăm. Și nu e neapărat să-i găsim pe cei care nu ne înțeleg. Aveți un diapazon foarte larg de interlocutori, o să-i găsiți pe cei care se exprimă corect. Din experiența mea, foarte multă lume astăzi se exprimă corect, în special cei care sunt mai puțin contaminați de barbarisme și de alte influențe negative. Vă mulțumesc.</p>
<p>Reprezentant „Prime TV”:</p>	<p>– Mai vreau ceva să spun. Așa cum spunea și dl Mihalevschi, că există și în buletinele de limba rusă, eu nu sunt vorbitoare nativă a limbii ruse, dar bănuiesc că mi-ar fi foarte util și mie, și colegilor mei, să ne îmbunătățim limba rusă la televizor, pentru că avem și programe în limba rusă, inclusiv buletine de știri.</p>
<p>L. VIȚU-EȘANU:</p>	<p>– Mai întâi să trecem prin monitorizare toți furnizorii, pentru că sunt mulți la număr, activi avem vreo 57. Acum am făcut doar o primă monitorizare la 11 posturi. Sper în anul care vine să-i trecem pe toți prin această sită, după care ne apucăm și de altele. Am ajuns la partea decizională. Ar urma cam toată lumea să ia câte o avertizare publică. E o avertizare, nu e o amendă în bani, dar tot e o sancțiune.</p>
<p>L. TUREA:</p>	<p>– Este o stimulare, în principiu.</p>
<p>L. VIȚU-EȘANU:</p>	<p>– Colegi, aveți propuneri? Avertizăm, nu avertizăm? Dle Rîbca, vă rog.</p>
<p>E. RÎBCA:</p>	<p>– Eu zic că o avertizare în palmaresul oricărei televiziuni este un început. Și acum, la modul serios. Îmi este frică că vom reveni cu altă monitorizare, peste 6-7 luni de zile, și vom constata la unele televiziuni că situația se agravează. În acest context, zic că de la ședința trecută, am încercat să pornim pe o altă practică, să ținem cont de gravitatea situației atunci când aplicăm sancțiuni mai grave decât avertismentul. Respectiv, în acest context, nu văd o problemă să pornim cu avertismentul, nu văd o problemă să pornim cu monitorizarea știrilor în rusă de la „Prime TV”, dar este o altă chestiune.</p>
<p>L. VIȚU-EȘANU:</p>	<p>– Vă rog, dle Dabija.</p>
<p>O. DABIJA:</p>	<p>– Cred că va trebui să avem o atitudine similară față de toți furnizorii. Dacă va fi o monitorizare ulterioară, în termen mai scurt decât un an, probabil, va trebui să aplicăm niște principii legate de numărul de greșeli pe timpul monitorizat, atunci va fi clar. Dacă vor fi mai puține greșeli, n-o să aplicăm ulterior sancțiuni. Nu avem indici în ce condiții putem sancționa sau nu, dar este evident că toți furnizorii au destul de multe greșeli.</p>
<p>L. VIȚU-EȘANU:</p>	<p>– Sau vom face peste un an de zile, ca să începem de la zero și s-o ținem doar în avertizări, ca să fie cât decît echitabil pentru toată lumea. Cine este pentru a lua act de Raportul privind monitorizarea ținutei lingvistice sub aspectul corectitudinii morfologice, sintactice,</p>

	cât și a normelor ortografice și ortoepice ale limbii române?
AU VOTAT:	<u>PRO – (6) UNANIM</u> – L. VIȚU-EȘANU, T. CRESTENCO, O. DABIJA, R. MIHALEVSCHI, E. RÎBCA și L. TUREA.
L. VIȚU-EȘANU:	– 6 voturi – Pro. Cine este pentru a sancționa cu avertizare publică Instituția Publică Compania „Teleradio-Moldova”, fondatoarea serviciului media audiovizual de televiziune „TV Moldova-1”, pentru încălcarea prevederilor art. 19 alin. (2) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova, în conformitate cu prevederile art. 84 alin. (3) lit. a) din Cod?
AU VOTAT:	<u>PRO – (6) UNANIM</u> – L. VIȚU-EȘANU, T. CRESTENCO, O. DABIJA, R. MIHALEVSCHI, E. RÎBCA și L. TUREA.
L. VIȚU-EȘANU:	– 6 voturi – Pro. Cine este pentru a sancționa cu avertizare publică „General Media Group Corp” SRL, fondatoarea serviciului media audiovizual de televiziune „Prime”, pentru încălcarea prevederilor art. 19 alin. (2) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova, în conformitate cu prevederile art. 84 alin. (3) lit. a) din Cod?
AU VOTAT:	<u>PRO – (6) UNANIM</u> – L. VIȚU-EȘANU, T. CRESTENCO, O. DABIJA, R. MIHALEVSCHI, E. RÎBCA și L. TUREA.
L. VIȚU-EȘANU:	– 6 voturi – Pro. Cine este pentru a sancționa cu avertizare publică „SELECTCANAL – TV” SRL, fondatoarea serviciului media audiovizual de televiziune „N4 ”, pentru încălcarea prevederilor art. 19 alin. (2) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova, în conformitate cu prevederile art. 84 alin. (3) lit. a) din Cod?
AU VOTAT:	<u>PRO – (6) UNANIM</u> – L. VIȚU-EȘANU, T. CRESTENCO, O. DABIJA, R. MIHALEVSCHI, E. RÎBCA și L. TUREA.
L. VIȚU-EȘANU:	– 6 voturi – Pro. Cine este pentru a sancționa cu avertizare publică „TV-Comunicații Grup” SRL, fondatoarea serviciului media audiovizual de televiziune „RTR Moldova”, pentru încălcarea prevederilor art. 19 alin. (2) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova, în conformitate cu prevederile art. 84 alin. (3) lit. a) din Cod?
AU VOTAT:	<u>PRO – (6) UNANIM</u> – L. VIȚU-EȘANU, T. CRESTENCO, O. DABIJA, R. MIHALEVSCHI, E. RÎBCA și L. TUREA.
L. VIȚU-EȘANU:	– 6 voturi – Pro. Cine este pentru a sancționa cu avertizare publică „Exclusiv Media” SRL, fondatoarea serviciului media audiovizual de televiziune „NTV Moldova”, pentru încălcarea prevederilor art. 19 alin. (2) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova, în conformitate cu prevederile art. 84 alin. (3) lit. a) din Cod?

<p>AU VOTAT:</p> <p>L. VIȚU-EȘANU:</p>	<p><u>PRO – (6) UNANIM</u> – L. VIȚU-EȘANU, T. CRESTENCO, O. DABIJA, R. MIHALEVSCHI, E. RÎBCA și L. TUREA.</p> <p>– 6 voturi – Pro.</p>
<p style="text-align: center;">CONSILIUL AUDIOVIZUALULUI</p> <p style="text-align: center;">DECIDE:</p> <p>1. A lua act de Raportul de monitorizare a unor furnizori de servicii media audiovizuale de televiziune privind ținuta lingvistică sub aspectul corectitudinii exprimării prin respectarea normelor morfologice, sintactice, ortografice și ortoepice ale limbii române (PRO (6) UNANIM – L. VIȚU-EȘANU, T. CRESTENCO, O. DABIJA, R. MIHALEVSCHI, E. RÎBCA și L. TUREA).</p> <p>2. A sancționa cu avertizare publică Instituția Publică Compania „Teleradio-Moldova”, fondatoarea serviciului media audiovizual public de televiziune „Moldova-1”, pentru încălcarea prevederilor art. 19 alin. (2) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova, în conformitate cu prevederile art. 84 alin. (3) lit. a) din Cod (PRO (6) UNANIM – L. VIȚU-EȘANU, T. CRESTENCO, O. DABIJA, R. MIHALEVSCHI, E. RÎBCA și L. TUREA).</p> <p>3. A sancționa cu avertizare publică „General Media Group Corp” SRL, fondatoarea serviciului media audiovizual de televiziune „Prime”, pentru încălcarea prevederilor art. 19 alin. (2) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova, în conformitate cu prevederile art. 84 alin. (3) lit. a) din Cod (PRO (6) UNANIM – L. VIȚU-EȘANU, T. CRESTENCO, O. DABIJA, R. MIHALEVSCHI, E. RÎBCA și L. TUREA).</p> <p>4. A sancționa cu avertizare publică „SELECTCANAL – TV” SRL, fondatoarea serviciului media audiovizual de televiziune „N4 ”, pentru încălcarea prevederilor art. 19 alin. (2) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova, în conformitate cu prevederile art. 84 alin. (3) lit. a) din Cod (PRO (6) UNANIM – L. VIȚU-EȘANU, T. CRESTENCO, O. DABIJA, R. MIHALEVSCHI, E. RÎBCA și L. TUREA).</p> <p>5. A sancționa cu avertizare publică „TV-Comunicații Grup” SRL, fondatoarea serviciului media audiovizual de televiziune „RTR Moldova”, pentru încălcarea prevederilor art. 19 alin. (2) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova, în conformitate cu prevederile art. 84 alin. (3) lit. a) din Cod (PRO (6) UNANIM – L. VIȚU-EȘANU, T. CRESTENCO, O. DABIJA, R. MIHALEVSCHI, E. RÎBCA și L. TUREA).</p> <p>6. A sancționa cu avertizare publică PP „Exclusiv Media” SRL, fondatoarea serviciului media audiovizual de televiziune „NTV Moldova”, pentru încălcarea prevederilor art. 19 alin. (2) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova, în conformitate cu prevederile art. 84 alin. (3) lit. a) din Cod (PRO (6) UNANIM – L. VIȚU-EȘANU, T. CRESTENCO, O. DABIJA, R. MIHALEVSCHI, E. RÎBCA și L. TUREA).</p> <p>7. În conformitate cu prevederile art. 84 alin. (11) și (12) din Codul serviciilor media audiovizuale, Instituția Publică Compania „Teleradio-Moldova”, „General Media Group Corp” SRL, „SELECTCANAL – TV” SRL, „TV-Comunicații Grup” SRL și PP „Exclusiv Media” SRL sunt obligate să difuzeze textul sancțiunii în următoarele 48 de ore de la data adoptării deciziei privind aplicarea sancțiunii, sonor și/sau vizual, de cel puțin 3 ori, în orele de maximă audiență, din care o dată în principalul program audiovizual de știri, în cazul serviciilor media audiovizuale generaliste și/sau de știri:</p> <p><i>Consiliul Audiovizualului a sancționat cu avertizare publică serviciul media audiovizual public de televiziune „Moldova-1”, pentru încălcarea prevederilor art. 19 alin. (2) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova, potrivit căroră: „Furnizorii de servicii media asigură respectarea normelor ortografice, ortoepice, morfologice și sintactice ale limbii române și ale celorlalte limbi de difuzare în cadrul programelor audiovizuale”.</i></p> <p><i>Consiliul Audiovizualului a sancționat cu avertizare publică serviciul media audiovizual de televiziune „Prime”, pentru încălcarea prevederilor art. 19 alin. (2) din Codul serviciilor</i></p>	

media audiovizuale al Republicii Moldova, potrivit cărora: „Furnizorii de servicii media asigură respectarea normelor ortografice, ortoepice, morfologice și sintactice ale limbii române și ale celorlalte limbi de difuzare în cadrul programelor audiovizuale”.

Consiliul Audiovizualului a sancționat cu avertizare publică serviciul media audiovizual de televiziune „N 4”, pentru încălcarea prevederilor art. 19 alin. (2) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova, potrivit cărora: „Furnizorii de servicii media asigură respectarea normelor ortografice, ortoepice, morfologice și sintactice ale limbii române și ale celorlalte limbi de difuzare în cadrul programelor audiovizuale”.

Consiliul Audiovizualului a sancționat cu avertizare publică serviciul media audiovizual de televiziune „RTR Moldova”, pentru încălcarea prevederilor art. 19 alin. (2) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova, potrivit cărora: „Furnizorii de servicii media asigură respectarea normelor ortografice, ortoepice, morfologice și sintactice ale limbii române și ale celorlalte limbi de difuzare în cadrul programelor audiovizuale”.

Consiliul Audiovizualului a sancționat cu avertizare publică serviciul media audiovizual de televiziune „NTV Moldova”, pentru încălcarea prevederilor art. 19 alin. (2) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova, potrivit cărora: „Furnizorii de servicii media asigură respectarea normelor ortografice, ortoepice, morfologice și sintactice ale limbii române și ale celorlalte limbi de difuzare în cadrul programelor audiovizuale”.

8. Instituția Publică Compania „Teleradio-Moldova”, „General Media Group Corp” SRL, „SELECTCANAL – TV” SRL, „TV-Comunicații Grup” SRL și PP „Exclusiv Media” SRL vor prezenta, în termen de 5 zile de la aducerea la cunoștință a prezentei decizii, un raport despre executarea prevederilor art. 84 alin. (11) și (12) din Codul serviciilor media audiovizuale, care va include data și ora difuzării textului sancțiunii.

9. În conformitate cu prevederile art. 84 alin. (15) din Codul serviciilor media audiovizuale, prezenta decizie poate fi contestată în ordine de contencios administrativ la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (MD-2068, mun. Chișinău, str. Kiev nr.3), în termen de 30 de zile din data comunicării acesteia, fără a fi necesară depunerea unei cereri prealabile.

10. Controlul asupra executării prezentei decizii îl exercită Direcția control servicii media audiovizuale.

11. Prezenta decizie intră în vigoare la data adoptării și va fi publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web a Consiliului Audiovizualului.

ANEXĂ: DECIZIA nr. 280 din 02 septembrie 2022

ORDINEA DE ZI:	CHESTIUNEA nr. 2 Cu privire la examinarea rezultatelor monitorizării unor furnizori de servicii media de radiodifuziune sonoră, la capitolul respectării prevederilor art. 4 alin. (6) și (7) din Codul serviciilor media audiovizuale, urmare a autosesizării vicepreședintei Consiliului Audiovizualului, Ana Gonța
V. CECAN:	– Prin Decizia nr. 215 din 24 iunie 2022, Consiliul Audiovizualului a dispus monitorizarea furnizorilor de servicii media audiovizuale de radiodifuziune sonoră aflați în jurisdicția Republicii Moldova privind respectarea prevederilor art. 4 alin. (6) și alin. (7) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova, pentru perioada 06-12 iunie 2022. Astfel, prin Decizia nr. 263 din 12 august 2022, Consiliul Audiovizualului a examinat rezultatele monitorizării serviciilor media audiovizuale de radiodifuziune sonoră: „Radio Moldova”, „Radio Moldova Tineret”, „Jurnal FM”, „Radio Plai”, „Radio Orhei”, „Radio Chișinău”, „Ruskii Hit”, „Autoradio”, „Noroc” și „Love Radio”, iar

prin Decizia nr. 272 din 26 august 2022, Consiliul Audiovizualului a examinat rezultatele monitorizării serviciilor media audiovizuale de radiodifuziune sonoră: „KISS FM”, „RETRO FM”, „Radio 7”, „Radio 21”, „Radio Dor 93,0 FM”, „Radio Zum 1” și „Radio Studentus”.

În conformitate cu prevederile art.75 alin.(4) lit. a) și art.83 alin.(3) lit. a) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova, Consiliul Audiovizualului a efectuat monitorizarea serviciilor media audiovizual de radiodifuziune sonoră: „HIT FM”, „Bugeac FM”, „Albena” și „Radio.md” la capitolul respectării prevederilor art.4 alin.(6) și (7) din Codul serviciilor media audiovizuale, în baza înregistrărilor prezentate de către furnizor.

De specificat că prin Decizia nr. 37/119 din 20 august 2019 *Cu privire la clasificarea furnizorilor de servicii media aflați în jurisdicția Republicii Moldova*, serviciul media audiovizual de radiodifuziune sonoră „HIT FM” a fost clasificat ca privați regional, având obligația de a transmite programe audiovizuale locale cu durata medie zilnică de cel puțin 8 ore, iar „Bugeac FM”, „Albena” și „Radio.md” au fost clasificați ca privați locali, având obligația de a transmite programe audiovizuale locale cu durata medie zilnică de cel puțin 6 ore. Rezultatele monitorizării au atestat următoarele:

I. „HIT FM”

Rezultatele monitorizării au atestat că în perioada de raport, serviciul media audiovizual de radiodifuziune sonoră „HIT FM” nu a comis încălcări de la prevederile art. 4 alin. (6) și alin. (7) din Codul serviciilor media audiovizuale. Astfel, furnizorul a realizat 115 ore 45 min. 12 sec. de programe locale, comparativ cu cele 56 ore care urmau a fi realizate conform clasificării. Programele locale în limba română au fost realizate în volum de 115 ore 24 min. 39 sec., comparativ cu 92 ore 36 min. 12 sec, care urmau a fi transmise.

II. „Bugeac FM”

De specificat că serviciul media audiovizual „Bugeac FM” se adresează comunităților din unitățile administrativ-teritoriale în care minoritatea etnică reprezintă o pondere majoritară. În conformitate cu prevederile art. 4 alin. (8) din Codul serviciilor media audiovizuale: *„Furnizorii de servicii media ale căror servicii media audiovizuale se adresează comunităților din unitățile administrativ-teritoriale în care o minoritate etnică reprezintă o pondere majoritară au obligația de a transmite programe audiovizuale locale în proporție de cel puțin 25% în limba română, precum și programe audiovizuale de producție proprie în limba minorității respective”*. Rezultatele monitorizării nu au atestat încălcări de la prevederile menționate.

Totodată, conform clasificării, „Bugeac FM” are obligația să difuzeze săptămânal 42 de ore de programe locale, în perioada monitorizată acestea au constituit 15 ore 49 min. 57 sec. În context, de precizat că în decursul săptămânii (06-12 iunie 2022), serviciul media audiovizual de radiodifuziune sonoră „Bugeac FM” a transmis știri, programe educațional-culturale în găgăuză, română și rusă, restul timpului fiind atribuit muzicii (exclusiv în limbă găgăuză) neîncadrate în programe.

Prin urmare, sunt relevante prevederile art. 4 alin. (6) lit. (e) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova: *„Furnizorii de servicii media au obligații de a transmite, în cadrul serviciilor de radiodifuziune sonoră, programe audiovizuale locale cu următoarele durate medii zilnice: cel puțin 6 ore pentru fiecare serviciu media audiovizual – pentru furnizorii privați locali de servicii media”*.

III. „Albena”

Este de specificat că serviciul media audiovizual de radiodifuziune sonoră „Albena” se adresează comunităților din unitățile administrativ-teritoriale în care minoritatea etnică reprezintă o pondere majoritară. Rezultatele monitorizării au atestat că în perioada de raport, serviciul media audiovizual de radiodifuziune sonoră „Albena” a realizat programe locale cu o durată medie zilnică mai mică de 6 ore (24 ore 48 min. 17 sec., comparativ cu cele 42 de ore care urmau a fi transmise), iar ponderea programelor locale în limba română a constituit 0%

În context, de remarcat că programele difuzate de furnizorul de servicii media, în perioada de raport, au fost în limba rusă, în pofida faptului că conform Structurii serviciului de programe „NOI MEDIA DE SUD” SRL, fondatoarea serviciului media audiovizual de radiodifuziune sonoră „Albena”, s-a angajat de a transmite, conform prevederilor art. 4 alin. (8) din Codul serviciilor media audiovizuale - *„programe audiovizuale locale în proporție de cel puțin 25% în limba română, precum și programe audiovizuale de producție proprie în limba minorității respective”*. Prin urmare, în Grila de programe au fost prevăzute și programe audiovizuale adresate minorității bulgare, fapt care nu a fost constatat în perioada monitorizată.

În contextul celor expuse, sunt relevante prevederile art. 4 din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova:

- alin. (6) lit. (e): *„Furnizorii de servicii media au obligații de a transmite, în cadrul serviciilor de radiodifuziune sonoră, programe audiovizuale locale cu următoarele durate medii zilnice: cel puțin 6 ore pentru fiecare serviciu media audiovizual – pentru furnizorii privați locali de servicii media”*.

- alin. (8): *„Furnizorii de servicii media ale căror servicii media audiovizuale se adresează comunităților din unitățile administrativ-teritoriale în care o minoritate etnică reprezintă o pondere majoritară au obligația de a transmite programe audiovizuale locale în proporție de cel puțin 25% în limba română, precum și programe audiovizuale de producție proprie în limba minorității respective”*.

IV. „Radio.md”

În perioada de raport, serviciul media audiovizual de radiodifuziune sonoră „Radio.md” a realizat programe locale cu o durată medie zilnică mai mică de 6 ore (și anume 01 ore 55 min. 33 sec. din cele 42 ore care urmau a fi transmise).

Prin urmare, sunt relevante prevederile art. 4 alin. (6) lit. (e) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova.

Subsecvent, de specificat că, potrivit Legii nr. 143 din

	<p>02.06.2022, în vigoare din 22.06.2022, legiuitorul a modificat dispozițiile din Codul serviciilor media audiovizuale și a introdus o pedeapsă mai aspră pentru prima încălcare a prevederilor art. 4 din Cod. În acest context, este de menționat că monitorizarea a fost efectuată pentru perioada 06-12 iunie 2022, până la intrarea în vigoare a noilor modificări.</p> <p>Astfel, sunt relevante prevederile art. 22 din Constituția Republicii Moldova, conform cărora: „<i>Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nicio pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos</i>”.</p>
L. VIȚU-EȘANU:	– Întrebări către raportor? E o continuare a monitorizării examinate în ședința de săptămâna trecută. Cine este pentru a lua act de rezultatele monitorizării serviciilor media audiovizuale de radiodifuziune sonoră: „HIT FM”, „Bugeac FM”, „Albena” și „Radio.md”?
AU VOTAT:	<u>PRO – (6) UNANIM</u> – L. VIȚU-EȘANU, T. CRESTENCO, O. DABIJA, R. MIHALEVSCHI, E. RÎBCA și L. TUREA.
L. VIȚU-EȘANU:	– 6 voturi – Pro. Cine este pentru a sancționa cu avertizare publică „RTV-MEDIA-CENTER” SRL, fondatoarea serviciului media audiovizual de radiodifuziune sonoră „Bugeac FM”, pentru încălcarea prevederilor art. 4 alin. (6) lit. e) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova, în conformitate cu prevederile art. 84 alin. (3) lit. a) din Cod (în vigoare la momentul comiterii încălcării legii)?
AU VOTAT:	<u>PRO – (6) UNANIM</u> – L. VIȚU-EȘANU, T. CRESTENCO, O. DABIJA, R. MIHALEVSCHI, E. RÎBCA și L. TUREA.
L. VIȚU-EȘANU:	– 6 voturi – Pro. Cine este pentru a sancționa cu avertizare publică „NOI MEDIA DE SUD” SRL, fondatoarea serviciului media audiovizual de radiodifuziune sonoră „Albena”, pentru încălcarea prevederilor art. 4 alin. (6) lit. e) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova, în conformitate cu prevederile art. 84 alin. (3) lit. a) din Cod?
AU VOTAT:	<u>PRO – (6) UNANIM</u> – L. VIȚU-EȘANU, T. CRESTENCO, O. DABIJA, R. MIHALEVSCHI, E. RÎBCA și L. TUREA.
L. VIȚU-EȘANU:	– 6 voturi – Pro. Cine este pentru a sancționa cu avertizare publică „NOI MEDIA DE SUD” SRL, fondatoarea serviciului media audiovizual de radiodifuziune sonoră „Albena”, pentru încălcarea prevederilor art. 4 alin. (8) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova, în conformitate cu prevederile art. 84 alin. (3) lit. a) din Cod?
AU VOTAT:	<u>PRO – (6) UNANIM</u> – L. VIȚU-EȘANU, T. CRESTENCO, O. DABIJA, R. MIHALEVSCHI, E. RÎBCA și L. TUREA.

<p>L. VIȚU-EȘANU:</p>	<p>– 6 voturi – Pro. Cine este pentru a sancționa cu avertizare publică „REAL EXIM” SRL, fondatoarea serviciului media audiovizual „Radio.md”, pentru încălcarea prevederilor art. 4 alin. (6) lit. e) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova, în conformitate cu prevederile art. 84 alin. (3) lit. a) din Cod?</p>
<p>AU VOTAT:</p>	<p><u>PRO – (6) UNANIM</u> – L. VIȚU-EȘANU, T. CRESTENCO, O. DABIJA, R. MIHALEVSCHI, E. RÎBCA și L. TUREA.</p>
<p>L. VIȚU-EȘANU:</p>	<p>– 6 voturi – Pro.</p> <p>În contextul programelor și a conținuturilor locale, am un anunț de ordin general. Ieri am expediat o scrisoare tuturor furnizorilor de servicii media prin care le-am amintit despre faptul că a intrat în vigoare, de pe 01 septembrie, un nou clasificator, o nouă listă a posturilor în care am clasificat în: național, regional, local. Prin urmare, avem un număr mult mai mare de posturi naționale, care urmează să respecte art. 4 - cota de 8 ore de programe locale.</p> <p>Totodată, am lăsat și o invitație pentru furnizorii TV la o discuție pe data de 08 septembrie, tocmai ca să discutăm despre metodologia pe care o aplică CA la calcularea acestor cote, care ține și de limba română, și de programele în primă audiență, și aceste 8 ore, dar și de aplicarea art. 6, care ține de operele audiovizuale europene. Am avut mai multe discuții, am avut și o discuție despre felul în care calculăm, cum aplicăm aceste cote – cu publicitate, fără, cu promovare, fără mesaje de promovare. Dorim să avem o discuție ca să vedem dacă e o problemă, unde e problema, dacă putem face ceva la CA sau e nevoie de o intervenție la nivel legislativ, ca să avem o aplicare clară și predictibilă a acestor două articole din Cod, în special a articolului care ține de programe locale, tocmai pentru că s-au instituit sancțiuni mult mai aspre. Nu vrem să ajungem în situația în care aplicăm sancțiuni mai aspre pentru că nu ne-am pus de acord pe felul în care vedem noi lucrurile și cei din audiovizual, și cum au înțeles legiuitorii, și ce și-au propus ei să obțină prin felul în care au scris și ce au scris în Codul serviciilor media audiovizuale.</p> <p>Dle Rîbca, vă rog.</p>
<p>E. RÎBCA:</p>	<p>– Aș vrea, de asemenea, să punem în discuții publice problema ce ține de gravitatea încălcărilor constatate în rezultatele monitorizărilor. În acest ultim raport de monitorizare prezentat avem un furnizor de servicii media de radiodifuziune sonoră care a realizat aproape zero % emisiuni proprii. Respectiv, mi-aș dori să discutăm public necesitatea monitorizării frecvente a celor care încalcă grav legislația în vigoare.</p>
<p>L. VIȚU-EȘANU:</p>	<p>– De acord, e o observație pertinentă.</p>
<p>CONSILIUL AUDIOVIZUALULUI</p> <p>DECIDE:</p> <p>1. A lua act de rezultatele monitorizării serviciilor media audiovizuale de radiodifuziune sonoră: „HIT FM”, „Bugeac FM”, „Albena” și „Radio.md” (PRO (6) UNANIM – L. VIȚU-EȘANU, T. CRESTENCO, O. DABIJA, R. MIHALEVSCHI, E. RÎBCA și L. TUREA).</p> <p>2. A sancționa cu avertizare publică „RTV-MEDIA-CENTER” SRL, fondatoarea</p>	

serviciului media audiovizual de radiodifuziune sonoră „Bugeac FM”, pentru încălcarea prevederilor art. 4 alin. (6) lit. e) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova, în conformitate cu prevederile art. 84 alin. (3) lit. a) din Cod (în vigoare la momentul comiterii încălcării legii) (PRO (6) UNANIM – L. VIȚU-EȘANU, T. CRESTENCO, O. DABIJA, R. MIHALEVSCHI, E. RÎBCA și L. TUREA).

3. A sancționa cu avertizare publică „NOI MEDIA DE SUD” SRL, fondatoarea serviciului media audiovizual de radiodifuziune sonoră „Albena”, pentru încălcarea prevederilor art. 4 alin. (6) lit. e) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova, în conformitate cu prevederile art. 84 alin. (3) lit. a) din Cod (în vigoare la momentul comiterii încălcării legii) (PRO (6) UNANIM – L. VIȚU-EȘANU, T. CRESTENCO, O. DABIJA, R. MIHALEVSCHI, E. RÎBCA și L. TUREA).

3.1. A sancționa cu avertizare publică „NOI MEDIA DE SUD” SRL, fondatoarea serviciului media audiovizual de radiodifuziune sonoră „Albena”, pentru încălcarea prevederilor art. 4 alin. (8) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova, în conformitate cu prevederile art. 84 alin. (3) lit. a) din Cod (în vigoare la momentul comiterii încălcării legii) (PRO (6) UNANIM – L. VIȚU-EȘANU, T. CRESTENCO, O. DABIJA, R. MIHALEVSCHI, E. RÎBCA și L. TUREA).

4. A sancționa cu avertizare publică „REAL EXIM” SRL, fondatoarea serviciului media audiovizual „Radio.md”, pentru încălcarea prevederilor art. 4 alin. (6) lit. e) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova, în conformitate cu prevederile art. 84 alin. (3) lit. a) din Cod (în vigoare la momentul comiterii încălcării legii) (PRO (6) UNANIM – L. VIȚU-EȘANU, T. CRESTENCO, O. DABIJA, R. MIHALEVSCHI, E. RÎBCA și L. TUREA).

5. În conformitate cu prevederile art. 84 alin. (11) și (12) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova, „RTV-MEDIA-CENTER” SRL, „NOI MEDIA DE SUD” SRL și „REAL EXIM” SRL sunt obligate să difuzeze textul sancțiunii în următoarele 48 de ore de la data adoptării deciziei privind aplicarea sancțiunii, sonor și/sau vizual, de cel puțin 3 ori, în orele de maximă audiență, din care o dată în principalul program audiovizual de știri, în cazul serviciilor media audiovizuale generaliste și/sau de știri:

Consiliul Audiovizualului a sancționat cu avertizare publică serviciul media audiovizual de radiodifuziune sonoră „Bugeac FM” pentru încălcarea prevederilor art. 4 alin. (6) lit. e) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova, potrivit cărora: „Furnizorii de servicii media au obligația de a transmite, în cadrul serviciilor de radiodifuziune sonoră, programe audiovizuale locale cu următoarele durate medii zilnice: cel puțin 6 ore pentru fiecare serviciu media audiovizual – pentru furnizorii privați locali de servicii media”.

Consiliul Audiovizualului a sancționat cu avertizare publică serviciul media audiovizual de radiodifuziune sonoră „Albena” pentru încălcarea prevederilor art. 4 alin. (6) lit. e) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova, potrivit cărora: „Furnizorii de servicii media au obligația de a transmite, în cadrul serviciilor de radiodifuziune sonoră, programe audiovizuale locale cu următoarele durate medii zilnice: cel puțin 6 ore pentru fiecare serviciu media audiovizual – pentru furnizorii privați locali de servicii media”.

Consiliul Audiovizualului a sancționat cu avertizare publică serviciul media audiovizual de radiodifuziune sonoră „Albena” pentru încălcarea prevederilor art. 4 alin. (8) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova, potrivit cărora: „Furnizorii de servicii media ale căror servicii media audiovizuale se adresează comunităților din unitățile administrativ-teritoriale în care o minoritate etnică reprezintă o pondere majoritară au obligația de a transmite programe audiovizuale locale în proporție de cel puțin 25% în limba română, precum și programe audiovizuale de producție proprie în limba minorității respective”.

Consiliul Audiovizualului a sancționat cu avertizare publică serviciul media audiovizual de radiodifuziune sonoră „Radio.md” pentru încălcarea prevederilor art. 4 alin. (6) lit. e) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova, potrivit cărora: „Furnizorii de servicii media au obligația de a transmite, în cadrul serviciilor de radiodifuziune sonoră, programe audiovizuale locale cu următoarele durate medii zilnice: cel puțin 6 ore pentru fiecare serviciu media audiovizual – pentru furnizorii privați locali de servicii media”.

6. „RTV-MEDIA-CENTER” SRL, „NOI MEDIA DE SUD” SRL și „REAL EXIM” SRL vor prezenta, în termen de 5 zile de la aducerea la cunoștință a prezentei decizii, un raport despre executarea prevederilor art. 84 alin. (11) și (12) din Codul serviciilor media audiovizuale, care va include data și ora difuzării textului sancțiunii.

7. În conformitate cu prevederile art. 84 alin. (15) din Codul serviciilor media audiovizuale, prezenta decizie poate fi contestată în ordine de contencios administrativ la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (MD-2068, mun. Chișinău, str. Kiev nr.3), în termen de 30 de zile din data comunicării acesteia, fără a fi necesară depunerea unei cereri prealabile

8. Controlul asupra executării prezentei decizii îl exercită Direcția control servicii media audiovizuale.

9. Prezenta decizie intră în vigoare la data adoptării și va fi publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web a Consiliului Audiovizualului.

ANEXĂ: DECIZIA nr. 281 din 02 septembrie 2022

ORDINEA DE ZI:	CHESTIUNEA nr. 3 Cu privire la examinarea declarațiilor privind politica editorială pentru campania electorală la alegerile locale noi din 16 octombrie 2022
L. GUȚU:	<p>– În conformitate cu prevederile pct. 8, 9, 10, 11, 12, 13, 37 din Regulamentul privind reflectarea campaniei electorale la alegerile locale noi din 16 octombrie 2022 în mijloacele de informare în masă din Republica Moldova, aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 638 din 15 august 2022, furnizorii de servicii media care se află sub jurisdicția Republicii Moldova au avut obligația de a prezenta declarația privind reflectarea/ nerefectarea campaniei electorale la alegerile locale noi din 16 octombrie 2022.</p> <p>În ședința din 26 august 2022, Consiliul Audiovizualului, prin Decizia nr. 274, a luat act de 79 de declarații privind nerefectarea campaniei electorale și a sancționat 30 de furnizori, dintre care 20 nu au prezentat declarații, iar 10 furnizori au prezentat declarații cu întârziere (data-limită: 22 august 2022).</p> <p>Totodată, Consiliul Audiovizualului a respins 17 declarații care nu corespundeau cerințelor Regulamentului și le-a oferit un termen de 3 zile pentru a depune declarațiile (29 august 2022).</p> <p>Astfel, la 29 august 2022 au depus declarațiile, modificate și completate conform cerințelor – 17 furnizori de servicii media, dintre care 7 de televiziune și 10 de radiodifuziune sonoră.</p> <p>Astfel, campania electorală la alegerile locale noi din 16 octombrie 2022 va fi reflectată de 7 servicii media audiovizuale:</p> <p><u>Servicii media audiovizuale de televiziune (3):</u> „Media TV”, „RU TV Moldova” și „Zona M”.</p> <p><u>Servicii media audiovizuale de radiodifuziune sonoră (4):</u></p>

<p>L. VIȚU-EȘANU:</p> <p>AU VOTAT:</p> <p>L. VIȚU-EȘANU:</p> <p>AU VOTAT:</p> <p>L. VIȚU-EȘANU:</p>	<p>„Radio Media”, „Europa Plus Moldova”, „Radio 21” și „Radio.md”.</p> <p>– Întrebări? Cine este pentru a aproba Declarațiile privind reflectarea campaniei electorale la alegerile locale noi din 16 octombrie 2022 ale următoarelor servicii media audiovizuale:</p> <p><u>Servicii media audiovizuale de televiziune (3):</u> „Media TV”, „RU TV Moldova” și „Zona M”.</p> <p><u>Servicii media audiovizuale de radiodifuziune sonoră (4):</u> „Radio Media”, „Europa Plus Moldova”, „Radio 21” și „Radio.md”?</p> <p><u>PRO – (6) UNANIM</u> – L. VIȚU-EȘANU, T. CRESTENCO, O. DABIJA, R. MIHALEVSCHI, E. RÎBCA și L. TUREA.</p> <p>– 6 voturi – Pro. Cine este pentru a lua act de Declarațiile privind nerefectarea campaniei electorale la alegerile locale noi din 16 octombrie 2022 ale următoarelor servicii media audiovizuale:</p> <p><u>Servicii media audiovizuale de televiziune (4):</u> „Canal Regional”, Moldova 1”, „Moldova 2” și „Jurnal TV”.</p> <p><u>Servicii media audiovizuale de radiodifuziune sonoră (6):</u> „Radio Orhei”, „Radio Moldova”, „Radio Moldova Tineret”, „Radio Moldova Muzical”, „Drive FM” și „Jurnal FM”?</p> <p><u>PRO – (6) UNANIM</u> – L. VIȚU-EȘANU, T. CRESTENCO, O. DABIJA, R. MIHALEVSCHI, E. RÎBCA și L. TUREA.</p> <p>– 6 voturi – Pro. Mulțumesc.</p>
<p style="text-align: center;">CONSILIUL AUDIOVIZUALULUI</p> <p style="text-align: center;">DECIDE:</p> <p>1. A aproba declarațiile privind reflectarea campaniei electorale la alegerile locale noi din 16 octombrie 2022 ale următoarelor servicii media audiovizuale (PRO (6) UNANIM – L. VIȚU-EȘANU, T. CRESTENCO, O. DABIJA, R. MIHALEVSCHI, E. RÎBCA și L. TUREA):</p> <p><u>Servicii media audiovizuale de televiziune (3):</u> „Media TV”, „RU TV Moldova” și „Zona M”.</p> <p><u>Servicii media audiovizuale de radiodifuziune sonoră (4):</u> „Radio Media”, „Europa Plus Moldova”, „Radio 21” și „Radio.md”.</p> <p>2. A lua act de declarațiile privind nerefectarea campaniei electorale la alegerile locale noi din 16 octombrie 2022 ale următoarelor servicii media audiovizuale (PRO (6) UNANIM – L. VIȚU-EȘANU, T. CRESTENCO, O. DABIJA, R. MIHALEVSCHI, E. RÎBCA și L. TUREA):</p> <p><u>Servicii media audiovizuale de televiziune (4):</u> „Canal Regional”, Moldova 1”, „Moldova 2” și „Jurnal TV”.</p> <p><u>Servicii media audiovizuale de radiodifuziune sonoră (6):</u> „Radio Orhei”, „Radio Moldova”, „Radio Moldova Tineret”, „Radio Moldova Muzical”, „Drive FM” și „Jurnal FM”.</p> <p>3. Declarațiile privind reflectarea/nerefectarea campaniei electorale la alegerile locale noi din 16 octombrie 2022, ale serviciilor media audiovizuale prevăzute în pct.1 și 2 se publică pe pagina web www.audiovizual.md în termen de 24 de ore din momentul adoptării prezentei decizii.</p> <p>4. În conformitate cu prevederile art. 84 alin. (15) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova, prezenta decizie poate fi contestată în ordine de contencios administrativ la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (MD-2068, mun. Chișinău, str. Kiev nr.3),</p>	

în termen de 30 de zile din data comunicării acesteia, fără a fi necesară depunerea unei cereri prealabile.

5. Controlul asupra executării prezentei decizii îl exercită Direcția licențiere furnizori.

6. Prezenta decizie intră în vigoare la data adoptării și va fi publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web a Consiliului Audiovizualului.

ANEXĂ: DECIZIA nr. 282 din 02 septembrie 2022

ORDINEA DE ZI:	CHESTIUNEA nr. 4 Cu privire la examinarea cererii de reperfectare a condițiilor la autorizația de retransmisiune eliberată „TV-BOX” SRL	
T. CANȚER:	– Prin cererea nr. 2208-03 din 16 august 2022, „TV-BOX” SRL, fondatoarea studioului de televiziune „TV-BOX”, a solicitat Consiliului Audiovizualului al Republicii Moldova reperfectarea Condițiilor la Autorizația de retransmisiune seria AB nr. 000264 din 19.06.2019, prin aprobarea Ofertei de servicii media audiovizuale retransmise prin sistemul IPTV și prin sistemul OTT din Republica Moldova.	
L. VIȚU-EȘANU:	– Întrebări? Cine este pentru a admite cererea nr. 2208-03 din 16 august 2022 a „TV-BOX” SRL și a reperfecta Condițiile la Autorizația de retransmisiune seria AB nr. 000264 din 19.06.2019, prin aprobarea Ofertei de servicii media audiovizuale retransmise prin sistemul IPTV și prin sistemul OTT din Republica Moldova?	
AU VOTAT:	<u>PRO – (6) UNANIM</u> – L. VIȚU-EȘANU, T. CRESTENCO, O. DABIJA, R. MIHALEVSCHI, E. RÎBCA și L. TUREA.	
L. VIȚU-EȘANU:	– 6 voturi – Pro. Mulțumesc.	
CONSILIUL AUDIOVIZUALULUI		
DECIDE:		
1. A admite cererea nr. 2208-03 din 16 august 2022 a „TV-BOX” SRL și a reperfecta Condițiile la Autorizația de retransmisiune seria AB nr. 000264 din 19.06.2019, prin aprobarea Ofertei de servicii media audiovizuale retransmise prin sistemul IPTV și prin sistemul OTT din Republica Moldova (PRO (6) UNANIM – L. VIȚU-EȘANU, T. CRESTENCO, O. DABIJA, R. MIHALEVSCHI, E. RÎBCA și L. TUREA).		
(Anexa nr. 1 – 204 de posturi TV și 5 posturi radio):		
1. Moldova-1 HD	71. GN TV HD	141. TV Prim
2. Moldova-2 HD	72. HD Life HD	142. TV6 HD
3. Accent TV	73. Hustler TV	143. TVC 21
4. Agro TV Moldova HD	74. Hustler TV HD	144. UA/TV
5. Gurinel TV HD	75. Investigation Discovery	145. UTV HD
6. Jurnal TV HD	76. ITV	146. Viasat Explore HD
7. NTV Moldova HD	77. Kanal D	147. Viasat Explore ro
8. Prime HD	78. Kvartal TV	148. Viasat History HD
9. Primul în Moldova HD	79. Legal TV HD	149. Viasat History ro HD
10. Publika TV HD	80. Media TV	150. Viasat Nature HD
11. Tezaur TV HD	81. Mega TV	151. Viasat Nature ro HD
12. TV 8 HD	82. Minimax	152. Viasat Nature/History

13. TV-Găgăuzia	83. MMA-TV	HD
14. TVR Moldova	84. Moldova TV HD	153. Viasat Sport HD
15. 10 TV HD	85. MTV 80's	154. Vip Comedy HD
16. A7TV HD	86. MTV 90's	155. Vip Megahit HD
17. Alfa Omega TV	87. MTV Russia	156. Vip Premiere HD
18. Animal Planet HD	88. N4 HD	157. Vip Serial HD
19. Atomic TV	89. Național 24 Plus	158. Vocea Basarabiei HD
20. ATV- Găgăuzia	90. Național TV	159. Zee TV
21. Axial TV HD	91. Nick Jr. ro	160. Zona M
22. B1 TV	92. Nick Jr. ru/eng	161. Авто+ HD
23. Barely Legal	93. Nickelodeon	162. Бобер
24. BBC World News HD	94. Nickelodeon HD	163. В мире животных HD
25. Bolt	95. Nicktoons	164. Дикая Охота HD
26. Boomerang	96. Noroc TV HD	165. Дикая Рыбалка HD
27. BTV HD	97. NTS HD	166. Дикий
28. București TV HD	98. Orhei TV HD	167. Драйв
29. Busuioc TV	99. Orizont TV HD	168. Живи
30. Canal 2 HD	100. Paprika TV	169. Здоровое ТВ
31. Canal 3 HD	101. Paramount Channel	170. Интер+ HD
32. Canal 5 HD	102. Paramount Comedy	171. Капитан Фантастика HD
33. Canal Regional	103. Party Mix HD	172. Карусель
34. Cartoon Network ro/eng	104. PEH TV HD	173. КВН ТВ
35. Cartoon Network ru	105. Popas TV	174. Кино ТВ HD
36. CBS Reality	106. Private TV HD	175. Кинокомедия HD
37. Cinema	107. Privesc.Eu HD	176. Киноман
38. Cinema 1 HD	108. Pro 2 HD (Acasă)	177. Киномикс HD
39. CNL	109. Pro Gold (Acasă Gold)	178. Кинопреьера HD
40. CNN HD	110. Pro TV Chișinău HD	179. Киносвидание HD
41. Cotidianul TV-CTV HD	111. Q Sports HD	180. Киносемья HD
42. CTC Kids HD	112. Realitatea Plus	181. Киносерия HD
43. Da Vinci	113. Realitatea Sportivă HD	182. Кинохит HD
44. Da Vinci ro HD	114. Redlight HD	183. Кухня ТВ HD
45. Digi 24	115. Ren Moldova HD	184. Ля Минор
46. Discovery Channel HD	116. R-Live TV HD	185. Матч! Планета
47. Discovery Science HD	117. România TV	186. Мосфильм
48. Disney Channel	118. RTR Moldova HD	187. Мужское Кино HD
49. Disney Junior	119. Ru TV Moldova	188. Мульти HD
50. DTX HD	120. Setanta Sports 1 HD	189. Настоящее Время HD
51. Duck TV HD	121. Setanta Sports 2 HD	190. Наша Сибирь HD
52. DW eng. HD	122. Setanta Sports HD	191. Наше Новое Кино HD
53. DW ger.	123. Sor TV HD	192. Ностальгия
54. Elita TV	124. Speranța TV	193. Охота и Рыбалка
55. Etno TV	125. Star Cinema HD	194. Охотник и Рыболов HD
56. Euronews eng. HD	126. Star Family HD	195. Первый Космический HD
57. Euronews România HD	127. Studio-L HD	196. Приключения HD
58. Euronews ru.	128. STV HD	197. Родное Кино
59. Europa Plus TV	129. Taraf TV	198. Рыжий
60. Eurosport 1 HD	130. TeleMoldova Plus HD	199. Сарафан
61. Eurosport 2 HD	131. TLC	200. Союз
62. Exclusiv TV HD	132. Tralala HD	201. СуперГерои
63. Exploris HD	133. Travel Channel HD	202. ТНТ Music

64. Familia HD	134. Travel Mix HD	203. Усадьба
65. Fashion TV HD	135. Trinitas	204. Шансон
66. Favorit TV	136. TV 1000 Action HD	205. Muz FM
67. Filmua Drama	137. TV 1000 HD	206. Maestro FM
68. Food Network HD	138. TV 1000 RK HD	207. Publika FM
69. France 24 eng.	139. TV 5 Monde Europe HD	208. Like FM-Russkoe Radio
70. France 24 fr.	140. TV Drochia HD	209. Radio One

2. Condițiile la autorizația de retransmisiune seria AB nr. 000264 din 19.06.2019, eliberate „TV-BOX” SRL (aprobate prin Decizia nr. 22/152 din 24 iunie 2021), și Oferta de servicii media audiovizuale retransmise a „TV-BOX” SRL (Anexa nr. 1, aprobată prin Decizia nr. 22/152 din 24 iunie 2021) sunt declarate nevalabile și vor fi păstrate în dosarul titularului.

3. Prezenta decizie poate fi contestată în ordine de contencios administrativ la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (MD-2068, mun. Chișinău, str. Kiev nr. 3), în termen de 30 de zile din data comunicării acesteia, fără a fi necesară depunerea unei cereri prealabile.

4. Controlul asupra executării prezentei decizii îl exercită Direcția autorizare și control distribuitori.

5. Prezenta decizie intră în vigoare la data adoptării și va fi publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web a Consiliului Audiovizualului al Republicii Moldova.

ANEXĂ:	DECIZIA nr. 283 din 02 septembrie 2022
---------------	---

ORDINEA DE ZI:	CHESTIUNEA nr. 5 Cu privire la modificarea Regulamentului privind conținuturile audiovizuale
Gr. CHIȚANU:	– La data de 24 iunie 2022, în vederea asigurării transparenței în procesul decizional, Consiliul Audiovizualului a inițiat consultări publice asupra proiectului deciziei cu privire la modificarea Regulamentului privind conținuturile audiovizuale. Urmare a consultărilor publice, proiectul a fost definitivat. Solicităm să fie aprobat în varianta finală, conform proiectului.
L. VIȚU-EȘANU:	– Întrebări, comentarii? Cine este pentru a aproba următoarea decizie: 1. Regulamentul privind conținuturile audiovizuale (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2021, nr. 13-20, art. 63), aprobat prin Decizia Consiliului Audiovizualului al Republicii Moldova nr. 61/219 din 30.12.2019 cu privire la aprobarea Regulamentului privind conținuturile audiovizuale (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2020, nr. 55-61, art. 204) se modifică după cum urmează: 1) Punctele 166 și 167 vor avea următorul cuprins: „166. Persoanele cu dizabilități de văz și persoanele cu dizabilități de auz au dreptul de acces la serviciile media audiovizuale. 167. Furnizorii de servicii media asigură redarea imaginii feței și a mâinilor persoanei care realizează interpretarea în limbaj mimico-gestual, în mărime de cel puțin 1/3 din ecran. 2) Se completează cu punctele 167 ¹ și 167 ² , cu următorul cuprins: „167 ¹ . Furnizorii de servicii media redau simultan, în cadrul

<p>AU VOTAT:</p> <p>L. VIȚU-EȘANU:</p>	<p>programele audiovizuale, și imaginea feței, și a mâinilor interpretului în limbaj mimico-gestual, atunci când acesta este prezent la următoarele evenimente:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) comunicări oficiale ale autorităților publice cu privire la starea de urgență, de asediu și de război; 2) evenimente oficiale ale autorităților publice; 3) evenimentelor din campania electorală. <p>167². Pentru a asigura accesul la servicii media audiovizuale a persoanelor cu dizabilități de văz, furnizorii de servicii media asigură corelarea imaginii de pe ecran cu fundalul sonor, în următoarele categorii de programe audiovizuale:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) buletine de știri; 2) meteo. <p>2. Prezenta decizie intră în vigoare la 01 ianuarie 2023. Cine este pentru aprobarea acestei decizii?</p> <p><u>PRO – (6) UNANIM</u> – L. VIȚU-EȘANU, T. CRESTENCO, O. DABIJA, R. MIHALEVSCHI, E. RÎBCA și L. TUREA.</p> <p>– 6 voturi – Pro. Mulțumesc.</p>
<p>CONSILIUL AUDIOVIZUALULUI</p> <p>DECIDE:</p> <p>1. Regulamentul privind conținuturile audiovizuale (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2021, nr. 13-20, art. 63), aprobat prin Decizia Consiliului Audiovizualului al Republicii Moldova nr. 61/219 din 30.12.2019 cu privire la aprobarea Regulamentului privind conținuturile audiovizuale (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2020, nr. 55-61, art. 204) se modifică după cum urmează:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Punctele 166 și 167 vor avea următorul cuprins: „166. Persoanele cu dizabilități de văz și persoanele cu dizabilități de auz au dreptul de acces la serviciile media audiovizuale. 167. Furnizorii de servicii media asigură redarea imaginii feței și a mâinilor persoanei care realizează interpretarea în limbaj mimico-gestual, în mărime de cel puțin 1/3 din ecran”. 2) Se completează cu punctele 167¹ și 167², cu următorul cuprins: „167¹. Furnizorii de servicii media redau simultan, în cadrul programelor audiovizuale, și imaginea feței, și a mâinilor interpretului în limbaj mimico-gestual, atunci când acesta este prezent la următoarele evenimente: <ol style="list-style-type: none"> 1) comunicări oficiale ale autorităților publice cu privire la starea de urgență, de asediu și de război; 2) evenimente oficiale ale autorităților publice; 3) evenimentelor din campania electorală. <p>167². Pentru a asigura accesul la servicii media audiovizuale a persoanelor cu dizabilități de văz, furnizorii de servicii media asigură corelarea imaginii de pe ecran cu fundalul sonor, în următoarele categorii de programe audiovizuale:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) buletine de știri; 2) meteo”. <p>2. Prezenta decizie intră în vigoare la 01 ianuarie 2023 (PRO (6) UNANIM – L. VIȚU-EȘANU, T. CRESTENCO, O. DABIJA, R. MIHALEVSCHI, E. RÎBCA și L. TUREA).</p>	

ANEXĂ:	DECIZIA nr. 284 din 02 septembrie 2022
ORDINEA DE ZI:	CHESTIUNEA nr. 6 Cu privire la examinarea demersului Curții Constituționale nr. PCC-01/86a/340 din 04 august 2022
Gr. CHIȚANU:	<p>– La data de 04 august 2022, în adresa Consiliului Audiovizualului a parvenit demersul Curții Constituționale nr. PCC-01/86a/340 din aceeași dată, prin care a fost solicitată opinia Consiliului Audiovizualului asupra sesizării nr. 86a/2022 privind controlul constituționalității unor prevederi din Codul serviciilor media audiovizuale înaintată de deputații în Parlamentul Republicii Moldova, dna Adela Răileanu și dl Grigore Novac.</p> <p>Conform sesizării, se solicită Înaltei Curți declararea neconstituțională a unor prevederi din Codul serviciilor media audiovizuale, după cum urmează:</p> <ul style="list-style-type: none"> - textul „dezinformare”; - textul art.5 alin.(2); - textul art.6 alin.(4); - textul art.17 alin.(4); - textul art.55 alin.(12); - textul art.84 alin.(10²); - textul art.84 alin.(10⁴); - textul art.84 alin.(18). <p>Ca urmare a examinării sesizării sus-menționate, Consiliul Audiovizualului comunică următoarele.</p> <p>Cu referire la textul „dezinformare - răspândirea intenționată a informațiilor false create pentru a dăuna unei persoane, unui grup social, unei organizații, sau securității statului”, menționăm că conform notei informative la Legea nr.143 din 02.06.2022 prin care a fost introdusă respectiva noțiune în CSMA, autorii au menționat că „Dezinformarea și informațiile false au constituit și constituie o provocare pentru securitatea informațională a Republicii Moldova în particular, precum și pentru securitatea națională la general”.</p> <p>Considerăm argumentele din Nota informative judicioase și susținem necesitatea contracarării fenomenului de dezinformare, deoarece acesta poate fi o amenințare asupra democrației unui stat.</p> <p>Totodată, menționăm că în prezent Consiliul Audiovizualului este în proces de elaborare a cadrului normativ secundar, și anume a unei metodologii de monitorizare a conținutului audiovizual prin prisma dezinformării.</p> <p>Cu referire la textul <i>art. 5 alin.(2)</i>, considerăm că această prevedere nu încalcă dreptul la proprietate. Această prevedere a fost reintrodusă în CSMA ca urmare a faptului că Republica Moldova, prin Legea nr. 1555/2002, a ratificat Convenția europeană cu privire la televiziunea transfrontalieră, încheiată la Strasbourg la 5 mai 1989. Respectiv, această prevedere este o obligație ce reiese din prevederile Convenției, și anume art.10 - obiective culturale.</p> <p>Mai mult ca atât, prin prevederea respectivă nu este interzisă</p>

achiziționarea programelor audiovizuale din alte state decât cele menționate. Furnizorii de servicii media aflați în jurisdicția Republicii Moldova pot achiziționa programe și din alte state doar cu condiția că din totalul programelor achiziționate de peste hotare, 50% să fie din statele menționate la art. 5 alin.(2) din CSMA. Această condiție vine și în scopul diversificării programelor audiovizuale achiziționate, asigurând persoanelor dreptul la acces la servicii media audiovizuale care reflectă diversitate ideologică, politică, socială, lingvistică, religioasă și culturală a societății, conform art.12 din CSMA.

Cu referire la textul *art.6 alin.(4)*: „din care se scade timpul alocat știrilor, evenimentelor sportive, jocurilor, publicității, serviciilor de teletext și tele-shoppingului”, considerăm că și această prevedere nu încalcă dreptul la proprietate.

Totodată, legiuitorul, la alin. (1) și alin. (2) al aceluiași articol, a prevăzut care sunt opere audiovizuale europene. Astfel, operele provenite din Republica Moldova și din statele terțe care au ratificat Convenția europeană privind televiziunea transfrontalieră la fel sunt opere europene. Respectiv, programele realizate de către furnizorii de servicii media sau de producătorii independenți din Republica Moldova sunt incluse în calculul operelor europene de către Consiliul Audiovizualului atunci când verifică respectarea acestor prevederi.

Mai mult ca atât, această prevedere a fost reintrodusă în CSMA ca urmare a faptului că Republica Moldova, prin Legea nr. 1555/2002, a ratificat Convenția europeană cu privire la televiziunea transfrontalieră, încheiată la Strasbourg la 5 mai 1989. Respectiv, această prevedere din CSMA este o obligație ce reiese din Convenție, și anume art. 10 alin. (1) potrivit căruia: „*Fiecare parte transmițătoare se va asigura, în măsura posibilului și prin mijloace adecvate, că radiodifuzorii vor rezerva operelor europene o proporție majoritară din timpul de transmisie, **excluzându-se timpul consacrat informațiilor, manifestărilor sportive, jocurilor, publicității sau serviciilor de teletext.***”

Ținând cont că la calcularea operelor europene nu se ia în calcul *timpul alocat știrilor, evenimentelor sportive, jocurilor, publicității, serviciilor de teletext și teleshoppingului*, legiuitorul, la art. 6 alin. (8) din CSMA, a prevăzut expres că „Prevederile prezentului articol nu se aplică serviciilor de radiodifuziune sonoră, serviciilor de televiziune locale și comunitare, serviciilor media audiovizuale de știri, programelor audiovizuale sportive, precum și serviciilor media audiovizuale dedicate exclusiv publicității și teleshoppingului.”

Cu referire la textul *art.17 alin. (4)*, menționăm că prevederea respectivă este una asemănătoare cu cea de la art. I alin. (3) din Legea nr. 257/2017, prin care a fost modificat Codul Audiovizualului. Prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 16 din 04.06.2018 privind controlul constituționalității Legii nr. 257 din 22 decembrie 2017 cu privire la completarea Codului audiovizualului al Republicii Moldova, Curtea Constituțională a recunoscut constituțională Legea nr. 257 din 22 decembrie 2017 cu privire la completarea Codului audiovizualului al Republicii Moldova.

În acest context, menționăm că textul de la art. 17 alin. (4) menționat supra este asemănător celui suspus controlului

constituționalității, diferența fiind doar că în varianta actuală legiuitorul a venit cu o claritate și a prevăzut expres că este o normă imperativă, deoarece la varianta precedentă, unii furnizorii invocau că nu este o normă imperativă, dar una permisivă. O altă diferență este că textul actual a fost completat cu o excepție ce se referă la filme și emisiuni de divertisment care nu au un conținut militarist.

În acest sens, considerăm importante concluziile înaltei Curți din Hotărârea nr. 16 din 04.06.2018, în special pct. 73 și pct. 75.

Cu referire la textul *art.55 alin.(12)* - „Este interzisă includerea în oferta de servicii media audiovizuale retransmise a serviciilor media audiovizuale aflate în afara jurisdicției Republicii Moldova, care conțin publicitate și teleshopping adresate în mod expres și cu o oarecare regularitate publicului din Republica Moldova”, comunicăm următoarele. CSMA a fost completat cu art. 55 alin. (12) prin Legea nr. 143 din 02.06.2022. Concomitent cu completarea cu art.55 alin. (12), CSMA a fost completat și cu alte norme asemănătoare cum ar fi:

- art.55 alin.(3) lit. c)
- art.63) alin.(7);
- art.66) alin.(7);

Astfel, aceste prevederi au drept scop protecția concurenței loiale și crearea unui cadru favorabil valorificării tuturor factorilor de producție pentru furnizorii de servicii media aflați în jurisdicția Republicii Moldova.

Respectiv, nu înțelegem care este nemulțumirea autorilor sesizării, or aceștia au solicitat să fie declarat neconstituțional doar art. 55 alin. (12) din CSMA, nu și celelalte articole menționate mai sus, care prevăd la fel că posturile de televiziune străine retransmise pe teritoriul Republicii Moldova nu vor conține publicitate și teleshopping adresate în mod expres și cu o oarecare regularitate publicului din Republica Moldova.

Totodată, este de menționat că art. 55 alin. (12) din CSMA nu se referă la furnizorii de servicii media aflați în jurisdicția Republicii Moldova. Din contra, acesta vine să protejeze furnizorii de servicii media din Republica Moldova de publicitatea penetrantă și să asigure un mediu concurențial corect în raport cu furnizorii de servicii media care nu se află în jurisdicția Republicii Moldova, dar sunt retransmiși pe teritoriul Republicii Moldova prin intermediul distribuitorilor de servicii media.

Considerăm că aceste prevederi au fost introduse în CSMA în scopul de a susține furnizorii de servicii media aflați în jurisdicția Republicii Moldova, a căror activitate este întreținută din sursele financiare obținute din plasarea publicității și teleshoppingului. De asemenea, este de specificat că furnizorii de servicii media aflați în jurisdicția Republicii Moldova au obligații pe care nu le au ceilalți furnizori de servicii media ce nu se află în jurisdicția Republicii Moldova, de exemplu: realizarea și difuzarea programelor locale, difuzarea programelor locale în proporție de cel puțin 80% în limba română, dublarea sau subtitrarea filmelor etc.

Așadar, legiuitorul, prin interzicerea retransmisiei pe teritoriul Republicii Moldova a posturilor de televiziune străine care conțin publicitate și teleshopping adresată în mod expres și cu o oarecare

regularitate publicului din Republica Moldova, a încercat să creeze un mediu concurențial loial în activitatea furnizorilor de servicii media din Republica Moldova și cei străini.

Totodată, în acest context este relevantă și Hotărârea Curții Constituționale nr.36 din 23.11.2021 privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 66 alin.(7) și 84 alin. (13) din Codul serviciilor media audiovizuale (excluderea publicității și a teleshopping-ului din programele retransmise), în special concluzia înaltei Curți de la pct. 74 din Hotărâre: „74. Având în vedere cele menționate la pct. 72-73, Curtea subliniază că în cazul întrunirii în mod cumulativ a condițiilor prevăzute de articolul 16 din Convenția europeană cu privire la televiziunea transfrontalieră, detaliate în punctele 267-272 din Raportul explicativ al acestei Convenții, legislatorul poate dispune interzicerea retransmiterii publicității și a teleshopping-ului care vizează în mod special publicul precis al Republicii Moldova și care sunt retransmise cu o oarecare regularitate”.

Cu referire la textele indicate în sesizare referitoare la sancțiuni (art. 84 alin. (10²), art.84 alin. (10⁴) și art.84 alin. (18)), este de menționat că conform Notei informative la Legea nr.143 din 02.06.2022 prin care au fost introduse respectivele sancțiuni în CSMA, autorii au menționat că: „ținând cont că **dezinformarea** afectează securitatea națională și securitatea informațională a țării și în virtutea faptului că a fost introdusă o nouă definiție în Codul serviciilor media audiovizuale a dezinformării, se impune completarea art. 84 cu sancțiuni ce vizează acțiunile de dezinformare. Totodată, pornind de la faptul că dezinformarea este considerată o încălcare la fel de gravă precum discursul care incită la ură, sunt aplicate aceleași trepte de sancțiuni prevăzute pentru încălcarea respectivă.

În context, este de menționat că prin Hotărârea nr.34/2016, Curtea Constituțională a emis o adresă unde, ținând cont de rolul și importanța presei, Curtea a subliniat necesitatea modificării legislației cu privire la răspunderea în perioada campaniilor electorale și a solicitat Parlamentului să instituie instrumente eficiente care ar permite autorităților responsabile aplicarea unor sancțiuni cu executare imediată și disuasive, cum ar fi suspendarea dreptului de emisie pentru întreaga perioadă a campaniei electorale, pentru acele instituții media care încalcă obligația de imparțialitate în perioada electorală”.

Astfel, considerăm argumentele din Nota informativă judicioase și suplimentar menționăm că, conform art. 84 alin. (2) din CSMA, „pentru încălcarea prevederilor prezentului cod, Consiliul Audiovizualului aplică sancțiuni stabilite individual, în funcție de gravitatea încălcării, de efectele acesteia, precum și de frecvența încălcărilor comise în ultimele 12 luni.”.

L. VIȚU-EȘANU:

– Opinii, comentarii? Cine este pentru a aproba și a prezenta Curții Constituționale a Republicii Moldova prezenta opinie asupra sesizării nr. 86a/2022 privind controlul constituționalității unor prevederi din Codul serviciilor media audiovizuale?

<p>AU VOTAT:</p> <p>L. VIȚU-EȘANU:</p> <p>E. RÎBCA:</p>	<p><u>PRO – (5) – L. VIȚU-EȘANU, T. CRESTENCO, O. DABIJA, R. MIHALEVSCHI și L. TUREA. <u>CONTRA – (1) - E. RÎBCA.</u></u></p> <p>– 5 voturi – Pro, 1 vot – Împotrivă. Dle Rîbca, vă rog.</p> <p>– Consider în continuare că acest proiect de lege adoptat, devenit lege, aceste prevederi care au fost în discuție în contextul acestei decizii a CA sunt necesare în situațiile actuale, situații care țin de starea de urgență, țin de starea de război. Totuși, însăși noțiunea „dezinformare” și celelalte prevederi care se află în tangență cu această noțiune sunt la nivel practic inaplicabile. Sunt cel puțin 2-3 modalități de evitare a sancțiunilor pentru aplicarea acestei noțiuni și a sancțiunilor în context. De asemenea, regimul sancțiunilor impus prin proiectul în discuție – 1, 3, 4 – proiectul de lege adoptat recent și care constituie obiectul acestei sesizări la Curtea Constituțională, conține anumite carențe care pentru timp de pace sunt un pericol pentru mass-media. Mersi.</p>
<p>CONSILIUL AUDIOVIZUALULUI</p> <p>DECIDE:</p> <p>1. A aproba și a prezenta Curții Constituționale a Republicii Moldova prezenta opinie asupra sesizării nr. 86a/2022 privind controlul constituționalității unor prevederi din Codul serviciilor media audiovizuale (PRO (5) – L. VIȚU-EȘANU, T. CRESTENCO, O. DABIJA, R. MIHALEVSCHI și L. TUREA; CONTRA (1) – E. RÎBCA).</p> <p>2. Controlul asupra executării prezentei decizii îl exercită Secția juridică.</p> <p>3. Prezenta decizie va fi publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web a Consiliului Audiovizualului.</p>	
<p>ANEXĂ:</p>	<p>DECIZIA nr. 285 din 02 septembrie 2022</p>

<p>ORDINEA DE ZI:</p>	<p>Diverse</p>
<p>L. VIȚU-EȘANU:</p> <p>E. RÎBCA:</p> <p>L. VIȚU-EȘANU:</p> <p>L. GUTU:</p> <p>L. TUREA:</p> <p>L. VIȚU-EȘANU:</p>	<p>– După cum vă ziceam, în data de 29 iulie, noi am luat decizie cu privire la referitor la rezultatele controlului referitor la activitatea serviciului media audiovizual de televiziune „Bravo TV”, în contextul prevederilor Condițiilor licenței de emisie. Aș dori să inițiem un nou control, legat de această decizie, pentru că prin acea decizie s-au pus la dispoziție 30 de zile. Nu a urmat nimic, urmează să facem un control.</p> <p>– Este vorba de decizia prin care a fost suspendată licența de emisie, pentru ca să fie clar și pentru ascultători.</p> <p>– Nu, cred am luat act de rezultatele unui control.</p> <p>– A fost solicitat controlul și ei au anunțat printr-o scrisoare că există... Li s-au oferit 30 de zile pentru ...</p> <p>– Pentru a pune la punct totul.</p> <p>– De fapt, e un control cu privire la activitate, în contextul</p>

<p>AU VOTAT:</p> <p>L. VIȚU-EȘANU:</p> <p>E. RÎBCA:</p> <p>L. VIȚU-EȘANU:</p> <p>AU VOTAT:</p> <p>L. VIȚU-EȘANU:</p>	<p>prevederilor Condițiilor licenței de emisie. Cine este pentru?</p> <p>PRO – (6) UNANIM – L. VIȚU-EȘANU, T. CRESTENCO, O. DABIJA, R. MIHALEVSCHI, E. RÎBCA și L. TUREA.</p> <p>– 6 voturi – Pro. Dle Rîbca, vă rog.</p> <p>– Voiam să revenim la pct. 4 din Ordinea de zi, ce ține de reperfectarea licenței de emisie pentru „Publika TV”. Am văzut proiectul deciziei, am văzut acele greșeli de calcul. Bănuiesc că este vorba de elementare greșeli de calcul sau de utilizare a unei metodologii diferite de calculare a cotelor în Concepția serviciului de programe. Respectiv, voiam să solicit chiar la începutul ședinței de astăzi, dacă nu se excludea din Ordinea de zi, mai exact, voiam să solicit amânarea examinării acestei chestiuni. Mă adresez la „Publika TV” să ni se prezinte noi documente cu calculele exacte, astfel încât chestiunea să poată fi examinată de către Consiliul Audiovizualului. În caz contrar, vom fi în situația de a respinge acest demers, ceea ce bănuiesc că nu are sens.</p> <p>– Mulțumesc. Cine este pentru închiderea ședinței?</p> <p>PRO – (6) UNANIM – L. VIȚU-EȘANU, T. CRESTENCO, O. DABIJA, R. MIHALEVSCHI, E. RÎBCA și L. TUREA.</p> <p>– 6 voturi – Pro.</p>
<p>CONSILIUL AUDIOVIZUALULUI</p> <p>DECIDE:</p> <p>2. A dispune un nou control referitor la activitatea serviciului media audiovizual de televiziune „Bravo TV”, în contextul prevederilor licenței de emisie, urmare a autosesizării președintei Consiliului Audiovizualului, Liliana Vițu-Eșanu (PRO (6) UNANIM – L. VIȚU-EȘANU, T. CRESTENCO, O. DABIJA, R. MIHALEVSCHI, E. RÎBCA și L. TUREA).</p> <p>2. Controlul asupra executării prezentei decizii îl exercită Direcția licențiere furnizori.</p> <p>3. Prezenta decizie intră în vigoare la data adoptării și va fi publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web a Consiliului Audiovizualului.</p>	
<p>ANEXĂ:</p>	<p>DECIZIA nr. 286 din 02 septembrie 2022</p>

Președinta ședinței a constatat că Ordinea de zi a fost epuizată și a declarat ședința închisă.

PREȘEDINTĂ

Liliana VIȚU-EȘANU

Ex: Tatiana EFTODI